

REKENKAMER RIJSWIJK

DE BESTAANSZEKERHEID EN SOCIALE PARTICIPATIE VAN RIJSWIJKERS

**Moeite met rondkomen?
Vragen over geld?**

Rijswijk

Wij kunnen u helpen

Lees hier welke hulp u kunt krijgen. De hulp is altijd gratis.

Hille Hoogland en Erik van Marissing

Januari 2026

Inhoud

Inhoud	1
Managementsamenvatting	3
Conclusies en aanbevelingen	4
Hoofdconclusie	4
Deelconclusies	4
Aanbevelingen voor het College.....	5
Aanbevelingen voor de Gemeenteraad	6
Bestuurlijke reactie	8
1. Inleiding	10
1.1 Aanleiding	10
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	11
1.3 Onderzoeksaanpak	11
1.4 Werving, selectie en respons.....	13
2. Bevolkingssamenstelling	15
2.1 Cijfers over de inwoners van Rijswijk	15
2.2 Duiding van de cijfers	17
3. Regelingen, voorzieningen en ontwikkelingen.....	18
3.1 Landelijke en lokale regelingen en voorzieningen.....	18
3.2 Overlap	25
3.3 Drie regelingen en voorzieningen nader bekeken.....	26
3.4 Ontwikkelingen.....	29
3.5 Samengevat beeld	31
4. Aansluiting van regelingen en voorzieningen op de behoefte van de inwoners	32
4.1 Doelgroepen in beeld	32
4.2 Niet of beperkt bereikte doelgroepen.....	32
4.3 Ervaringen en behoeften vanuit inwonersperspectief.....	34
4.4 Samengevat beeld	38
Bijlage 1: Cijfers over de inwoners	39
Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen.....	42

*“Geldzorgen betekent er dagelijks mee opstaan en er altijd mee bezig zijn. Opgeven is geen optie. Je doet het voor je kind.” -
Inwoner Rijswijk*

COLOFON

Het onderzoek is uitgevoerd door Hille Hoogland en Erik van Marissing en met medewerking van Saloua Charif van [Het Onderzoekerscollectief](#).

Foto op de omslag: voorkant van de [Papieren Sociale Kaart](#).

Met dank aan alle inwoners en professionals uit Rijswijk voor de openhartige en verhelderende gesprekken. Een bijzonder woord van dank aan de medewerkers van Don Bosco, de Voedselbank en de Gemeente Rijswijk voor hun gastvrijheid, betrokkenheid en behulpzaamheid.

©2026 Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Managementsamenvatting

Om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten, armoede te doorbreken en schulden aan te pakken, biedt de gemeente Rijswijk inkomensondersteunende voorzieningen. De Rekenkamer wil de gemeenteraad ondersteunen door een onderzoek dat overzicht geeft van de lokale regelingen, de beoogde doelgroepen en de aansluiting op de ondersteuningsbehoeften. In deze nota van bevindingen presenteren we de bevindingen van een inventariserend onderzoek.

Rijswijk is een diverse gemeente met ruim 61.000 inwoners, gekenmerkt door een relatief hoog aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen. De armoedeproblematiek concentreert zich in een aantal wijken. De komende jaren zal de stad nog verder groeien en daarmee naar verwachting ook de armoedeproblematiek.

De gemeente voert een breed scala aan landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen uit, variërend van uitkeringen en toeslagen tot voorzieningen als de Ooievaarspas, kindregelingen en initiatieven als de Voedselbank en Weggeefwinkel. Deze voorzieningen zijn vooral gericht op huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

Hoewel de gemeente deze doelgroep goed in beeld heeft, blijkt uit het onderzoek dat bepaalde groepen, zoals werkende armen, ZZP'ers, jongeren en nieuwkomers met een Europese achtergrond, minder goed worden bereikt. Oorzaken hiervoor zijn onder andere onbekendheid met regelingen, complexe aanvraagprocedures en het feit dat beleid vooral op inkomen is gericht en niet op besteedbaar inkomen. Vanuit inwonersperspectief is er beperkt overzicht en spelen persoonlijke afwegingen en belemmeringen, zoals schaamte en stress mee om gebruik te maken van regelingen en voorzieningen.

Het rapport laat zien dat de bestaande regelingen redelijk goed aansluiten bij de behoeften van minima, maar minder bij mensen die net boven de inkomensgrens zitten. Er is behoefte aan meer maatwerk, betere communicatie en toegankelijkheid, en snellere procedures. De gemeente werkt aan verbeteringen, onder andere door het ontwikkelen van nieuwe initiatieven en het betrekken van inwoners bij het beleid.

Dit onderzoek biedt inzicht in de huidige stand van zaken en vormt de basis voor aanbevelingen om het armoedebeleid en de ondersteuning van kwetsbare groepen in Rijswijk verder te versterken.

Conclusies en aanbevelingen

De centrale hoofdvraag van dit onderzoek is:

‘Welke regelingen en voorzieningen kent de gemeente Rijswijk om ervoor te zorgen dat mensen voldoende bestaanszekerheid hebben en daardoor niet in een sociaal isolement raken?’

Hoofdconclusie

De gemeente Rijswijk beschikt over een uitgebreid aanbod van landelijke en lokale regelingen en voorzieningen, aangevuld met informele netwerken, die gericht zijn op het vergroten van bestaanszekerheid, het doorbreken van (generatie)armoede en het voorkomen van sociaal isolement. De focus van het aanbod ligt op minima, maar er zijn signalen dat bepaalde groepen die ook moeite hebben met rondkomen minder goed worden bereikt. Om het bereik en gebruik te vergroten werkt de gemeente aan het verbeteren van de dienstverlening.

Deelconclusies

Bevolkingssamenstelling (deelvraag 1)

Rijswijk is een snel groeiende en diverse gemeente met relatief veel eenpersoonshuishoudens, alleenstaande ouderen en eenoudergezinnen. Een groot deel van de inwoners heeft een migratieachtergrond en een aanzienlijk deel van de bevolking leeft (tijdelijk) van een laag inkomen of heeft schulden. Het gaat niet alleen om mensen die gebruik maken van regelingen, maar ook om huishoudens die daar geen recht op hebben en/of gebruik van maken, maar wel moeite hebben met rondkomen en kwetsbaar zijn. Het percentage inwoners dat een bijstandsuitkering ontvangt, ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. De cijfers laten zien dat armoede zich concentreert in een aantal wijken.

Regelingen en voorzieningen (deelvragen 2, 3 en 4)

De gemeente voert diverse landelijke regelingen uit die gericht zijn op het vergroten van bestaanszekerheid. Hiernaast heeft Rijswijk een breed palet aan lokale regelingen en voorzieningen: minimaregelingen, lokale initiatieven en voorzieningen, ondersteuning bij geldzaken en een netwerk van informele hulp. De gemeente heeft geen concrete plannen om bestaande regelingen af te bouwen. Wel zijn er ontwikkelingen gericht op het verbeteren van de dienstverlening, het verruimen van enkele regelingen en het beter betrekken van inwoners bij beleid. De focus ligt daarbij op het versterken van bestaanszekerheid en het voorkomen van armoede.

Bereik en aansluiting op de doelgroep (deelvragen 5, 6, 7 en 8)

De gemeente Rijswijk heeft de belangrijkste doelgroepen goed in beeld, maar mist zicht op enkele kwetsbare doelgroepen. Een eerste verklaring ligt in de beleidsfocus op inkomen en niet op besteedbaar inkomen, waardoor sommige financieel kwetsbare groepen buiten de regelingen vallen. Hiernaast is er bij inwoners onbekendheid over de regelingen en voorzieningen en ervaren zij aanvraagprocedures en toelatingseisen als complex en streng. Tenslotte spelen persoonlijke belemmeringen zoals schaamte, stress, angst, taalvaardigheid en digitale vaardigheid een rol bij de mate waarin inwoners aanspraak maken op regelingen en voorzieningen. De gemeente zet vroegsignalering in om eerder signalen op te vangen van beginnende armoede en schuldenproblematiek, bijvoorbeeld bij beginnende betalingsachterstanden.

De volgende aanbevelingen sluiten aan bij de belangrijkste knelpunten en kansen die uit het onderzoek naar voren komen. Ze dragen bij aan een effectiever, toegankelijker en mensgericht armoedebeleid in Rijswijk.

Aanbevelingen voor het College

1. Maak aanvraagprocedures eenvoudiger en toegankelijker

Inwoners ervaren belemmeringen bij het aanvragen van regelingen en voorzieningen. Vereenvoudig aanvraagprocedures en toetsingscriteria van regelingen en voorzieningen, zodat deze toegankelijker worden. Verminder het aantal benodigde bewijsstukken en zo mogelijk de daarmee gemoeide kosten en verkort de wachttijden bij aanvragen. Zorg voor voldoende ondersteuning bij het aanvragen van regelingen, bijvoorbeeld via laagdrempelige loketten en hulp bij formulieren.

2. Zet in op maatwerk, preventie en vroegsignalering

Ontwikkel maatwerkoplossingen voor kwetsbare groepen die nu buiten de boot vallen, zoals werkende armen, ZZP'ers, jongeren en nieuwkomers met een Europese achtergrond. Een inspirerend voorbeeld is het maatwerkbudget (Maatschappelijk Meedoen Budget) waar diverse gemeenten mee experimenteren. Maak het makkelijker en aantrekkelijker om vanuit een uitkering te gaan werken. Zet in op preventie en vroegtijdig signaleren om te voorkomen dat financiële problemen oplopen.

→ Inspirerend voorbeeld: [Maatschappelijk Meedoen Budget Wageningen](#).

3. Versterk de zachte kant: bejegening, gastvrijheid en vertrouwen

Investeer in een gastvrije, respectvolle en persoonlijke benadering van inwoners, waarbij aandacht is voor schaamte, stress en privacy. Besteed aandacht aan de impact van financiële problemen, het herkennen van persoonlijke belemmeringen en werk stress sensitief. Het werken vanuit vertrouwen, met ruimte voor een persoonlijke benadering en maatwerk draagt bij aan betere ondersteuning.

4. Verbeter de communicatie en informatievoorziening

Zorg voor actuele, toegankelijke en begrijpelijke informatie over regelingen en voorzieningen, zowel digitaal als op papier en op locaties in de wijk. Bied informatie aan in meerdere talen en met een duidelijke sociale kaart, zodat ook inwoners met beperkte digitale vaardigheden of taalbeheersing de weg kunnen vinden. Zet in op proactieve communicatie, bijvoorbeeld door inwoners actief te benaderen.

→ Inspirerend voorbeeld: [Geldboom Rotterdam](#).

5. Versterk de onderlinge bekendheid tussen partijen en initiatieven

Zorg voor een structuur die voorziet in meer onderlinge bekendheid tussen professionals die werken aan armoedebeleid, bijvoorbeeld door het organiseren van netwerkbijeenkomsten of een jaarlijks symposium. Hou de partners in het veld actief op de hoogte van ontwikkelingen in het beleid en organisatie en stimuleer wederzijdse kennisuitwisseling. Streef naar zoveel mogelijk directe en persoonlijke communicatie en vermijd algemene nummers. Stimuleer samenwerking tussen formele en informele netwerken, zodat inwoners zich ondersteund voelen en niet het gevoel hebben er alleen voor te staan.

6. Versterk de bestaanszekerheid van groepen die (nog) geen gebruik maken van het aanbod
Creëer meer ruimte binnen het huidige armoedebeleid voor groepen die geen gebruik kunnen maken van het huidige aanbod. Denk hierbij aan inwoners die net boven de norm van 130% boven het sociaal minimum komen; jongeren met schulden; werkende armen of zzp'ers. Breng de groepen in beeld die financiële problemen ervaren, maar geen beroep doen op regelingen en voorzieningen en onderzoek welke mogelijkheden er zijn om het niet-gebruik terug te dringen. Breng in kaart wat de behoeften zijn van deze groepen en hoe zij beter kunnen worden bereikt.

7. Monitor bereik, gebruik en impact

Monitor het bereik, gebruik en impact van het armoedebeleid, lopende pilots en dienstverlening en stel een periodieke rapportage op. Hierbij gaat het om zowel het gemeentelijk beleid als om lokale initiatieven die ondersteuning bieden. Dit biedt informatie om het armoedebeleid beter te laten aansluiten op de behoeften van de doelgroepen.

Aanbevelingen voor de Gemeenteraad

1. Stuur op preventie en vroegsignalering

Vraag het college om blijvend aandacht te hebben voor het tijdig signaleren en benaderen van inwoners met betalingsachterstanden. Dit is met name belangrijk voor het bereiken van groepen inwoners die belemmeringen ervaren om hulp te vragen. Preventie en vroegtijdig signaleren voorkomt dat financiële problemen oplopen.

2. Vraag het college om niet-bereik en niet-gebruik in kaart te brengen

Vraag het college om groepen in beeld te brengen die financiële problemen ervaren, maar niet in aanmerking komen of geen beroep doen op regelingen en voorzieningen. Denk hierbij aan inwoners die net boven de norm van 130% boven het sociaal minimum komen; jongeren met schulden; werkende armen of zzp'ers. Vraag het college om in kaart te brengen wat de behoeften zijn van deze groepen en hoe zij beter kunnen worden bereikt.

3. Stuur op actuele en volledige informatievoorziening

Stuur op actuele en volledige informatievoorziening, zowel online als offline. Zorg dat inwoners weten wat de mogelijkheden zijn en waar zij terecht kunnen. Het ontbreekt in Rijswijk aan een helder en compleet overzicht van de mogelijkheden voor hulp en ondersteuning. Goede informatievoorziening kan het 'niet-gebruik' verkleinen en voorkomt vertraging door bij een 'verkeerd loket' aan te kloppen.

4. Stuur op periodiek informeren van de raad

Stuur op periodiek informeren van de raad. Vraag het college om twee keer per jaar een rapportage uit te brengen over het bereik en gebruik en de impact van het armoedebeleid. Hierbij gaat het om zowel het gemeentelijk beleid als om lokale initiatieven die ondersteuning bieden.

Bestuurlijke reactie

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk
inlichtingen bij
doorkiesnummer

26.093171
E. van Burgsteden
(070) 326 10 87

Rijswijk

Sociaal Domein
Beleid Sociaal Domein

Huis van de stad, Generaal Spoorlaan 2
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek

datum

3 MAART 2026

bijlage(n)

VERZONDEN 6 - MAART 2026

Beste Rekenkamer,

Het college heeft met belangstelling kennisgenomen van het rapport van de Rekenkamer naar de inkomensondersteunende regelingen en voorzieningen in Rijswijk. Het college spreekt waardering uit voor de zorgvuldige inventarisatie en de heldere analyse. Het onderzoek biedt waardevolle inzichten in de wijze waarop het huidige stelsel bijdraagt aan bestaanszekerheid en waar verdere verbetering mogelijk is.

Het college herkent het beeld dat Rijswijk beschikt over een breed en samenhangend aanbod van landelijke en lokale regelingen en voorzieningen, aangevuld met informele netwerken, gericht op het versterken van bestaanszekerheid, het voorkomen van schulden en het tegengaan van sociaal isolement. Tegelijkertijd onderkent het college dat bepaalde groepen inwoners die moeite hebben met rondkomen minder goed worden bereikt en dat verdere verbetering van toegankelijkheid, communicatie en maatwerk noodzakelijk is.

Het college onderschrijft de hoofdconclusie dat de focus van het aanbod op minima ligt en dat, indien gemeente Rijswijk ook de financieel kwetsbare groepen net boven de inkomensgrenzen beter wil bereiken, versterking nodig is. De constatering dat onbekendheid met regelingen, ervaren complexiteit van procedures en persoonlijke drempels zoals schaamte en stress het gebruik beïnvloeden, wordt herkend. Deze inzichten sluiten aan bij signalen uit de uitvoeringspraktijk en lopende beleidsontwikkelingen.

Het college neemt de aanbevelingen over en reageert hieronder op de aanbevelingen.

Vereenvoudigen en toegankelijker maken van aanvraagprocedures

Toegankelijkheid van voorzieningen is essentieel om inwoners tijdig te ondersteunen. Met het programma Rijswijk Samen Dichtbij werken we aan de best passende inwonersbenadering. Daarnaast blijft de gemeente inzetten op begrijpelijke communicatie en gebruiksvriendelijke digitale processen.

Inzetten op maatwerk, preventie en vroegsignalering

Het college onderschrijft het belang van maatwerk en preventie, maar onderkent tegelijkertijd dat de inzet hiervan plaatsvindt binnen bestaande wettelijke kaders en financiële mogelijkheden. Het college zal verkennen op welke wijze maatwerkoplossingen doelgerichter kunnen worden ingezet voor groepen die nu buiten regelingen vallen, zoals werkende armen, zzp'ers, jongeren en EU-arbeidsmigranten. Daarbij wordt gekeken naar effectiviteit, uitvoerbaarheid en budgettaire consequenties. Daarnaast blijft het college inzetten op vroegsignalering van schulden en financiële problematiek. Tot slot onderzoekt het college welke bestaande en – waar haalbaar – aanvullende instrumenten kunnen bijdragen aan duurzame deelname aan werk of maatschappelijke participatie en beweging op de participatieladder. Hierbij wordt bezien wat binnen de huidige financiële kaders mogelijk is en waar prioritering noodzakelijk kan zijn.

S.v.p. bij correspondentie datum en kenmerk van deze brief vermelden
en richten aan: Gemeente Rijswijk, Beleid Sociaal Domein, Postbus
5305, 2280 HH Rijswijk

Het Huis van de stad is te bereiken met
tram 17 en bus 23
pagina 1 van 2

Versterken van bejegening, gastvrijheid en vertrouwen

We benadrukken het belang van een integere bejegening, gastvrijheid en het geven van vertrouwen richting de inwoners. Het college zal blijven investeren in een respectvolle en stress-sensitieve benadering, aandacht besteden aan schaamte, privacy en vertrouwen in het contact met inwoners en medewerkers verder ondersteunen gericht op mensgerichte dienstverlening.

Verbeteren van communicatie en informatievoorziening

Het college onderschrijft het belang van duidelijke en toegankelijke informatie. Het college zet zich in om de informatievoorziening over regelingen en voorzieningen te actualiseren en vereenvoudigen. Dit is onder andere in 2025 gedaan door de website www.extraatjerijswijk.nl. Daarnaast zal het college informatie toegankelijk aanbieden via meerdere kanalen en in begrijpelijke taal, inzetten op proactieve communicatie richting inwoners en aandacht besteden aan toegankelijkheid voor inwoners met beperkte taal- en digitale vaardigheden.

Versterken van samenwerking en onderlinge bekendheid

Het college zal verder werken aan de samenwerking tussen partners in het sociaal domein, o.a. door een jaarlijkse netwerkbijeenkomst gericht op de partners die werken in de armoede-dienstverlening. Daarnaast bevordert het college samenwerking tussen formele en informele netwerken en blijven we werken aan korte lijnen tussen professionals en organisaties.

Vergroten van bestaanszekerheid voor groepen die tot dusver buiten het aanbod vallen

Het college onderschrijft het belang van aandacht voor financieel kwetsbare inwoners die binnen de huidige kaders niet of beperkt worden bereikt. Tegelijkertijd is het college zich bewust van de wettelijke verantwoordelijkheden, uitvoeringspraktijk en financiële randvoorwaarden waarbinnen beleid wordt vormgegeven. Het college zal daarom zorgvuldig in kaart brengen om welke groepen het gaat en wat de aard en omvang van hun problematiek is. Op basis daarvan wordt verkend welke ruimte aanwezig is om de bestaanszekerheid van deze inwoners te versterken, waarbij doelmatigheid, uitvoerbaarheid en budgettaire consequenties worden meegewogen.

Monitoren van bereik, gebruik en impact

Het college zal het bereik, gebruik en effect van regelingen en dienstverlening structureel monitoren middels het dashboard. De uitkomsten van deze monitoring worden benut om beleid en uitvoering waar nodig bij te sturen en om onderbouwde keuzes te maken binnen de beschikbare financiële en organisatorische kaders. Daarnaast neemt het college ervaringen uit pilots mee in evaluaties en indien wenselijk en haalbaar worden pilots geborgd binnen reguliere dienstverlening. De aanbeveling om de Raad periodiek te informeren over de voortgang en effecten nemen we eveneens over.

Tot slot

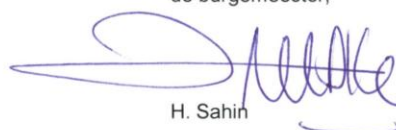
Het college ziet het rapport als een waardevolle ondersteuning bij de verdere ontwikkeling van het armoedebeleid. De aanbevelingen sluiten aan bij de ingezette koers om bestaanszekerheid te versterken, armoede waar mogelijk te voorkomen en inwoners tijdig en passend te ondersteunen. Het college blijft zich inzetten voor een toegankelijk, mensgericht en effectief stelsel van ondersteuning.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

P.M. Schuit

de burgemeester,

H. Sahin

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2024 leefde ruim 15% van de Rijswijkse huishoudens ten minste een jaar van een laag inkomen onder de 130% van het sociaal minimum (Rijswijk in Cijfers, 2025). Ruim 10% van de huishoudens heeft langer dan vier jaar een inkomen tot het sociaal minimum. Deze groep is kwetsbaar indien de vaste lasten stijgen en er onvoorziene uitgaven komen. Dit geldt tevens voor de groep die net boven de norm van 130% uitkomt, omdat deze niet in aanmerking komt voor een groot aantal voorzieningen.

In de visie 'Armoedevrij Rijswijk' stelt de gemeente: *"Hoewel de eerste verantwoordelijkheid bij het Rijk ligt om te voorzien in een toereikend bestaansminimum, voelt de gemeente Rijswijk de noodzaak en verantwoordelijkheid om haar inwoners de mogelijkheid te bieden om volwaardig deel te nemen aan de samenleving"* (Gemeente Rijswijk, 2024, p.4). Om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten, armoede te doorbreken en schulden aan te pakken, biedt de gemeente Rijswijk inkomensondersteunende voorzieningen. Deze zijn gericht op huishoudens die leven van een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm. De regelingen zijn niet alleen gericht op de financiële positie van huishoudens, maar zijn ook belangrijk voor het bevorderen van deelname aan het sociale, culturele en maatschappelijke leven. De basis voor het huidige beleid is vastgelegd in de Kadernota Samen Kans-Rijk 2021 en verder (Gemeente Rijswijk, 2021).

De Rekenkamer wil de gemeenteraad ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol door een onderzoek dat overzicht geeft van de lokale regelingen, de beoogde doelgroepen en de aansluiting op de ondersteuningsbehoeften. Ook wil de rekenkamer de raad ondersteunen met handvatten voor het maken van keuzes in de verdere beleidsontwikkeling op dit terrein. In deze nota van bevindingen presenteren we inzichten die zijn opgehaald in de periode van juli tot november 2025 tijdens een inventariserend onderzoek naar armoederegelingen en -voorzieningen, de beoogde doelgroepen en de aansluiting van het aanbod op de vraag van de doelgroepen.

Leeswijzer

De nota van bevindingen is als volgt opgebouwd. In het volgende hoofdstuk geven we een beknopt beeld van de demografische kenmerken van de inwoners van Rijswijk en de belangrijkste cijfers op het gebied van bestaanszekerheid. Vervolgens bespreken we in Hoofdstuk 3 de regelingen en voorzieningen. Daarbij kijken we ook naar recente ontwikkelingen, zoals het afbouwen van regelingen of het opzetten van nieuwe initiatieven. In Hoofdstuk 4 hebben we aandacht voor ervaringen vanuit het inwonersperspectief en de aansluiting van de regelingen en voorzieningen op de behoefte van de inwoners. In Bijlage 1 geven we een uitgebreid overzicht van cijfers over de bevolking.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het bieden van inzicht in de regelingen en voorzieningen op het gebied van armoede en bestaanszekerheid, in de beoogde doelgroepen van beleid en in de aansluiting van het aanbod op de vraag van de doelgroepen.

Centrale onderzoeksvraag

‘Welke regelingen en voorzieningen kent de gemeente Rijswijk om ervoor te zorgen dat mensen voldoende bestaanszekerheid hebben en daardoor niet in een sociaal isolement raken?’

Deelvragen

We leggen de hoofdvraag uiteen in de volgende deelvragen, vrij naar de deelvragen zoals verwoord in de uitvraag door de opdrachtgever:

1. Welke bevolkingssamenstelling kent de gemeente Rijswijk?
2. Aan welke landelijke regelingen geeft de gemeente Rijswijk uitvoering?
3. Welke lokale regelingen en voorzieningen kent de gemeente Rijswijk?
4. Heeft de gemeente voornemens om regelingen af te bouwen?
5. Heeft de gemeente de doelgroepen van landelijke en lokale regelingen en voorzieningen in beeld?
6. Heeft de gemeente inzicht in rechthebbenden die zij niet bereikt?
7. Heeft de gemeente daarvoor een verklaring?
8. Hoe sluiten lokale regelingen aan op de samenstelling en de behoefte van de bevolking?

1.3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is gefaseerd uitgevoerd in de periode juli tot november 2025. In de **verkenningsfase** zijn interviews gehouden met sleutelpersonen binnen het veld van armoedebestrijding. In de **verdiepende** fase is veldwerk uitgevoerd en zijn gesprekken gevoerd met inwoners. In de laatste fase is een **analyse** gemaakt van een selectie van regelingen en voorzieningen aan de hand van een toetsingskader. Aan sleutelpersonen is gevraagd welke regelingen en voorzieningen zij relevant vonden om nader te toetsen. De meeste genoemde waren: de Ooievaarspas, de Voedselbank en het Financieel Servicepunt. De uiteindelijke selectie is afgestemd met de Rekenkamer. Tenslotte is op basis van gegevens uit het deskresearch, de interviews en observaties een analyse gemaakt ter beantwoording van de deelvragen. Er is regelmatig overleg geweest met de Rekenkamer over de stand van zaken en de tussentijdse bevindingen.

Voor dit onderzoek zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt (zie Tabel 1.1).

Tabel 1.1 Onderzoeksmethoden

Onderdeel	Toelichting
Desk research	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analyse van cijfers (CBS Statline, Rijswijk In Cijfers) over de inwoners en specifieke doelgroepen, aangevuld met data aangereikt door de opdrachtgever en door een data-analist van gemeente Rijswijk. ▪ Analyse van beleidsdocumenten, deels aangereikt door de opdrachtgever, deels door respondenten en deels zelf opgevraagd/opgezocht.
Interviews met sleutelpersonen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In totaal 10 semi gestructureerde interviews met 14 sleutelpersonen, waarvan 7 face-to-face met 10 sleutelpersonen plaatsvonden op verschillende locaties in Rijswijk en 3 via MS Teams met in totaal 4 sleutelpersonen. ▪ De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een topiclijst. ▪ De gesprekken zijn met toestemming van de respondenten opgenomen t.b.v. verslaglegging. ▪ De conceptverslagen hebben we aan de respondenten voorgelegd met het verzoek ze te controleren op omissies en feitelijke onjuistheden. Alle respondenten hebben hier (soms na meerdere herinneringen) gehoor aan gegeven.
Interviews met inwoners	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Van de in totaal 14 semi-gestructureerde interviews vonden er 12 face-to-face plaats op verschillende locaties in Rijswijk: Huis van de Stad, Don Bosco, Voedselbank en Wijkcentrum Stervoorde. De overige twee respondenten zijn telefonisch geïnterviewd. ▪ De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een topiclijst. Daarin besteedden we specifiek aandacht aan de bekendheid van en ervaringen met de Ooievaarspas, het Financieel Servicepunt en de Voedselbank. ▪ Naarmate we meer interviews hadden afgenomen, nam de hoeveelheid nieuwe informatie die de respondenten ons verstrekten af.
Focusgroep	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een verdiepend gesprek met twee inwoners en twee professionals uit Rijswijk vond plaats in het Huis van de Stad, in aanwezigheid van een van de leden van de Rekenkamer.
Observaties	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observaties tijdens bezoeken aan het Huis van de Stad, een bezoek aan de Voedselbank, een bezoek aan Don Bosco tijdens de uitgifte van lunchpakketten en meerdere bezoeken aan wijkcentrum Stervoorde.

De inzichten uit de interviews zijn bedoeld als duiding van de gevonden data en de beleidsdocumenten. Vanwege de kwalitatieve benadering kunnen we op basis van dit onderzoek geen uitspraken doen over de totale populatie van inwoners die moeite hebben met rondkomen. Het bleek dat er in beperkte mate cijfers beschikbaar waren over het gebruik van regelingen en voorzieningen. We hebben binnen de mogelijkheden en beperkingen van tijd en aantallen interviews een zo divers mogelijke vertegenwoordiging van zowel sleutelpersonen als inwoners gerealiseerd.

1.4 Werving, selectie en respons

Voor de verkennende fase hebben we in overleg met de opdrachtgever een selectie van te interviewen **sleutelpersonen** gemaakt. Het betreft zowel medewerkers van de gemeente als vertegenwoordigers van gemeentelijke partners, zoals Don Bosco, Stichting KEI, Welzijn Rijswijk en de Voedselbank.

Er zijn veel acties uitgevoerd om een zo divers mogelijke groep **inwoners** te kunnen bereiken. Voor de werving van inwoners die we konden interviewen, zochten we contact met o.a. Gemeente Rijswijk, Don Bosco, Stichting KEI, de Voedselbank, Krijg de kleertjes, Financieel Servicepunt (FSP; nu: Steunpunt), Weggeefwinkel, Sociaal Raadvrouw, Stichting Urgente Noden (SUN), Prettig in de Plus en SchuldHulpMaatje Rijswijk. Daarnaast gingen we op verschillende plekken langs, waaronder Don Bosco, de Voedselbank en Wijkcentrum Stervoorde. Tot slot hebben we organisaties en gemeenteambtenaren nagebeld.

De kenmerken van de veertien inwoners die wij gesproken hebben staan in Tabel 1.2. Vijf respondenten zijn klant van de Voedselbank.

Tabel 1.2: Kenmerken van respondenten

Nr.	Geslacht	Leeftijdscategorie	Kenmerk
1	vrouw	40-50	Alleenstaande moeder, chronisch ziek
2	vrouw	40-50	Alleenstaande moeder
3	man	20-30	Alleenstaand, Nieuwkomer
4	vrouw	40-50	Gezin, Nieuwkomer
5	vrouw	60-70	Alleenstaand, Chronisch ziek
6	vrouw	40-50	Alleenstaande moeder
7	man	70 +	Alleenstaand
8	vrouw	50-60	Alleenstaande, Chronisch ziek
9	vrouw	30-40	Alleenstaande
10	vrouw	40-50	Alleenstaande moeder, werkend
11	man	40-50	Alleenstaand, kinderen
12	vrouw	50-60	Alleenstaande, Chronisch ziek
13	vrouw	50-60	Alleenstaande, Chronisch ziek
14	vrouw	40-50	Alleenstaande moeder, Chronisch ziek

Voor de **focusgroep** waren dertien mensen uitgenodigd, waarvan er zes op het allerlaatst lieten weten door ziekte of andere verplichtingen verhinderd te zijn (twee inwoners en vier professionals). Drie inwoners die we hadden uitgenodigd kwamen niet opdagen zonder afmelding.

De respons bij informele organisaties en de gemeente was in het algemeen goed. Een van de benaderde sleutelpersonen gaf aan geen tijd te hebben en een andere organisatie wenste niet mee te werken. Een enkele keer bleken contactgegevens op een website of een flyer niet meer actueel. Hierdoor duurde het even voor we de juiste persoon (soms per toeval, door het vinden van een flyer in het wijkcentrum) gevonden hadden. Met een organisatie kregen we binnen de periode van dataverzameling helemaal geen contact.

2. Bevolkingssamenstelling

2.1 Cijfers over de inwoners van Rijswijk

In deze paragraaf beantwoorden we Deelvraag 1: Welke bevolkingssamenstelling kent de gemeente Rijswijk? We maken hiervoor gebruik van de meest recente gegevens die op websites Rijswijk in Cijfers en CBS Statline (Kerncijfers Buurten en Wijken). Een volledig overzicht is opgenomen in Bijlage 1.

In Tabel 2.1 zijn de belangrijkste demografische kengetallen weergegeven. Het aantal inwoners neemt toe. In vergelijking met Nederland als geheel kent Rijswijk iets meer eenpersoonshuishoudens, alleenstaande 65-plussers en eenoudergezinnen (zie Bijlage 1).

Tabel 2.1: Demografische kengetallen

Kenmerk	Kengetal
Aantal inwoners	61.112
Geschat aantal inwoners in 2050	81.000
Aantal huishoudens	29.579
Geschat aantal huishoudens in 2050	40.010
Aandeel eenpersoonshuishoudens	43,5%
Aandeel alleenstaande 65-plussers	16,0%
Aandeel eenoudergezinnen	9,5%
Gemiddelde leeftijd	41,9
Aandeel inwoners met een migratieachtergrond	43,8
Aandeel inwoners met herkomst binnen Europa	11,8
Aandeel inwoners met herkomst buiten Europa	32,0

In de wijken Stervoorde, de Muziekbuurt, Te Werve en Ministerbuurt wonen de meeste inwoners met een migratieachtergrond (zie Bijlage 1). Naast de traditionele landen gaat het om onder meer arbeidsmigranten uit Oost-Europa, expats die bij internationale bedrijven in de regio werken en vluchtelingen uit bijvoorbeeld Oekraïne, Eritrea en Syrië.

Rijswijk kent met 5,1% huishoudens een bijstandsuitkering (zie Tabel 2.2). Dat aandeel ligt iets hoger dan Nederland als geheel (4,7%). Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering schommelde de afgelopen tien jaar en is licht toegenomen. De hoogste aantallen werden bereikt in maart en mei 2021 (1.590) en weerspiegelen vermoedelijk de invloed van de Covid-19 Pandemie.

Tabel 2.2: Uitkeringen

Kenmerk	Kengetal
Aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering	5,1%
Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in 2015	1.340
Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in 2025	1.500
Aantal alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering	300
Aantal personen met een WW-uitkering	430
Aantal personen met een WAO-uitkering	380
Aantal personen met een WIA-uitkering/WGA-regeling	910
Aantal personen met een WAJONG-uitkering	660

Ten opzichte van eerdere jaren zien we geen grote verschillen in de aantallen inwoners met een uitkering. Een groot deel van de inwoners met een bijstandsuitkering concentreert zich in de wijken Stervoorde, Muziekbuurt, Ministerbuurt, Te Werve en Artiestenbuurt (zie Bijlage 1).

In Tabel 2.3 zijn de belangrijkste kengetallen weergegeven voor de inkomenssituatie van de inwoners van Rijswijk.

Tabel 2.3: Inkomens

Kenmerk	Kengetal
Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen	€56.600
Aandeel lage inkomens (aandeel personen in particuliere huishoudens die behoren tot de landelijke 40% personen met het laagst persoonlijk inkomen)	36%
Aandeel dat onder of rond het sociaal minimum leeft (een inkomen tot 101% van het wettelijk sociaal minimum)	7,0%
Aandeel huishoudens dat tenminste een jaar van een laag inkomen leefde	15,6%
Aandeel huishoudens dat langer dan vier jaar van een laag inkomen leefde	10,1%
Aandeel huishoudens met een negatief vermogen (schulden)	13,6%
Aandeel huishoudens met een positief vermogen tot €1.000,-	9,1%

De buurten met de hoogste percentages huishoudens dat op of rond het sociaal minimum leeft zijn het Havenkwartier, de Muziekbuurt, de Ministerbuurt en de Plaspoelpolder (zie Bijlage 1). Dezelfde buurten springen er ook uit als we kijken naar huishoudens tot 110% van het sociaal minimum en huishoudens tot 120% van het sociaal minimum.

2.2 Duiding van de cijfers

De cijfers laten zien dat een aanzienlijk deel van de inwoners van Rijswijk voor korte of langere tijd met een laag inkomen en/of schulden te maken heeft en dat in Rijswijk relatief veel mensen in armoede leven, in vergelijking tot het landelijk gemiddelde. Dit wordt ook benoemd in het visiedocument 'Armoedevrij Rijswijk' (gemeente Rijswijk, 2024). Zowel voor de huishoudens rond het sociaal minimum als de huishoudens met een beperkt eigen vermogen (ze zullen deels overlappen) geldt dat ze kwetsbaar zijn indien de vaste lasten stijgen en er onvoorziene uitgaven komen, zoals een kapotte wasmachine of een autoreparatie.

Inwoners zijn kwetsbaar als hun inkomen licht stijgt, bijvoorbeeld wanneer zij vanuit de bijstand gaan werken (Van Grinsven & Van Nuland, 2024). Naarmate het inkomen stijgt, nemen de landelijke toeslagen af, waardoor de groei van het besteedbaar inkomen wordt geremd. Op het moment dat inwoners net boven de gemeentelijke inkomensgrens van de regelingen uitkomen, verliezen zij hun recht op gemeentelijke toeslagen en daalt het besteedbaar inkomen. In de gemeente Rijswijk daalt het besteedbaar inkomen in een aantal gevallen zover dat het leidt tot een 'armoedeval' wanneer de inwoner net meer dan bijstandsniveau verdient (ibid.).

In aanvulling op de cijfers blijkt uit de interviews dat inwoners met een inkomen dat net boven de norm van 130% uitkomt, moeite hebben met rondkomen. Dat komt omdat deze inwoners niet in aanmerking komen voor een groot aantal inkomensondersteunende voorzieningen. Daarmee zijn ze een relatief groot deel van hun inkomen kwijt aan vaste lasten, de kosten voor levensonderhoud en sociaal-culturele activiteiten (zwembad, muziekles, bibliotheek).

De cijfers laten bovendien zien dat er binnen de gemeente Rijswijk een aantal buurten is waar de armoede zich concentreert, te weten de Muziekbuurt, de Ministerbuurt, Stervoorde en Te Werve. Deze wijken zijn in gesprekken met inwoners en sleutelpersonen van de gemeente en organisaties in de stad veelvuldig genoemd als de meest kwetsbare wijken.

De stad groeit sneller dan gemiddeld en heeft een enorm diverse bevolking, als het gaat om land van herkomst en daarmee ook qua talen en culturen. Dat maakt de problematiek extra complex, onder meer omdat het voor anderstaligen doorgaans ingewikkelder is om de juiste informatie te vinden en om te weten waar ze naartoe moeten voor hulp of ondersteuning. Ook het aanleveren van de juiste bewijsstukken kan soms meer vragen van inwoners met een herkomst buiten Nederland. De complexiteit wordt versterkt door de stapeling van problemen. In de interviews zijn veel voorbeelden van multiproblematiek benoemd. Gezinnen hebben bijvoorbeeld niet alleen een minimuminkomen, maar ook een of meerdere gezinsleden met een cognitieve en/of fysieke beperking, chronische ziekten, scheidingsproblematieken en achterstanden op het gebied van taal.

3. Regelingen, voorzieningen en ontwikkelingen

3.1 Landelijke en lokale regelingen en voorzieningen

In deze paragraaf beantwoorden we Deelvraag 2: Aan welke landelijke regelingen geeft de gemeente Rijswijk uitvoering? en Deelvraag 3: Welke lokale regelingen en voorzieningen kent de gemeente Rijswijk? We beantwoorden deze vragen op basis van bekende gegevens uit beleidsdocumenten en interviews met inwoners en sleutelpersonen. De focus ligt hierbij op bestaanszekerheid, armoede en schulden. Tevens komen enkele voorzieningen aan bod die ook activiteiten ter bevordering van de sociale participatie bieden.

Onder regelingen verstaan we inkomensondersteunende regelingen. Met voorzieningen bedoelen we het geheel aan organisaties in de gemeente waar inwoners terecht kunnen voor hulp, materiële zaken of activiteiten. We kijken in de eerste plaats naar **landelijke regelingen** waar minima van Rijswijk aanspraak op kunnen maken, zoals uitkeringen en toeslagen. Deze regelingen verlopen via de landelijke overheid, en organisaties zoals het UWV en de Belastingdienst. Ten tweede besteden we aandacht aan **lokale regelingen en voorzieningen**. Het betreft regelingen en voorzieningen in de gemeente Rijswijk die door de gemeente, samenwerkingspartners en particuliere initiatieven worden uitgevoerd, beschreven in de kadernota Armoede 2021-2025 'Samen Kans-Rijk' (Gemeente Rijswijk, 2021) en de Uitvoeringsagenda 'Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026' (Gemeente Rijswijk, 2025d). Deze regelingen staan in Tabel 3.1, alsmede de **wettelijk verplichte inkomensondersteunende regelingen**.

Tabel 3.1: Overzicht van regelingen en voorzieningen

Type regeling	Kenmerken	Regelingen
Landelijke regelingen	Uitkeringen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ AOW ▪ WAO ▪ WIA/WGA ▪ WW
Wettelijk verplichte inkomensondersteunende regelingen	Bijstandsuitkeringen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijstandsuitkering ▪ Bijstand voor zelfstandigen ▪ Bijstand voor jongeren ▪ Bijzondere bijstand
	Toeslagen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Individuele inkomensvoet ▪ Studietoelage ▪ Huurtoelage ▪ Zorgtoelage ▪ Kinderopvangtoelage ▪ Kindgebonden Budget
	Kwijtscheldingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeentelijke belastingen ▪ Regionale belastingen
Lokale regelingen en voorzieningen	Minimaregelingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kindregelingen ▪ Gemeentepolis (collectieve aanvullende verzekering) ▪ De Ooievaarspas ▪ Leenbijstand ▪ Langdurigheidstoelage ▪ Vergoeding dierenzorgkosten ▪ Vrij Reizen HTM AOW Gerechtigden in combinatie met Ooievaarspas ▪ Fietsregeling Stichting KEI ▪ Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek (Wtrap)

In de gemeente Rijswijk zijn verschillende **organisaties en initiatieven** die zich richten op het bevorderen van bestaanszekerheid en sociale participatie (zie Tabel 3.2).

Tabel 3.2: Overzicht van organisaties en initiatieven

Kenmerk	Organisaties en initiatieven
Kindregelingen en activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stichting KEI ▪ Don Bosco ▪ Jeugd Educatiefonds
Voorzieningen voor steun bij geldzaken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Welzijn Rijswijk ▪ Prettig in de plus ▪ Schuldhulpmaajte ▪ Stichting Urgente Noden (SUN)
Voorzieningen voor levensmiddelen en goederen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voedselbank ▪ Weggeefwinkel ▪ Krijg de Kleertjes ▪ Menstruatie Uitgifte Punten (MUP's) ▪ Stichting Babyspullen
Het informele hulpcircuit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voedsel ▪ Kleding ▪ Spullen ▪ Informele hulp

Kindregelingen en activiteiten

Een belangrijk aandachtspunt van het huidige armoedebeleid in Rijswijk is het doorbreken van generatiearmoede en aandacht voor de situatie van kinderen. De gemeente wil daarom *“investeren in een stevig armoedebeleid en het doorbreken van armoede die van generatie op generatie wordt overgedragen”* (Gemeente Rijswijk, 2024, p.4). Daarvoor is investeren in het onderwijs ook van belang (Gemeente Rijswijk, 2025d, p.2).

“[Onderwijs] heeft een sterk en duurzaam effect op het doorbreken van generatiearmoede, omdat goed onderwijs kinderen de kennis, vaardigheden en kansen biedt om een stabiele baan te vinden, financieel zelfstandig te worden en zelfredzaamheid te bevorderen.”
Gemeente Rijswijk (2025d, p.2)

“Kinderen die opgroeien in armoede [hebben] minder kans op een succesvolle toekomst. Ze kunnen moeite hebben om zich te concentreren op school en lopen vaker leerachterstanden op. Ook is de kans groter dat ze zonder diploma de school verlaten.”
Gemeente Rijswijk (2024,p.4)

In Rijswijk zijn twee organisaties actief op het vlak van uitvoeren van regelingen en activiteiten voor kinderen.

De eerste is **Stichting KEI**. Deze stichting is uitvoerend partner van de kindregelingen in Rijswijk, daar waar veel andere gemeenten hiervoor een samenwerking hebben met Stichting Leergeld. De doelgroep betreft kinderen van 4 t/m 17 jaar. Voor de financiering van verschillende kindregelingen ontvangt de stichting subsidie van de gemeente Rijswijk (Stichting KEI, 2025). Daarnaast doet Stichting KEI een beroep op verschillende landelijke en lokale fondsen en ontvangt zij giften en donaties van particulieren en bedrijven.

Tabel 3.3: Kerncijfers Kindregelingen Stichting KEI (Stichting KEI, 2025)

Kenmerk	Cijfers 2024
Aantal verstrekte Participassen	1.073
Bijdragen voor schoolreisjes	185
Aantal verstrekte computers	20
Aantal uitgegeven leenlaptops	21
Aantal uitgegeven leenfietsen	50
Totaal uitgegeven bedrag	€136.3140
Bron: Stichting KEI (2025)	

Stichting KEI verstrekt jaarlijks ruim 1.000 Participassen, waarvan schoolspullen en sport- en winterkleding kunnen worden aangeschaft. Ook levert de stichting bijdragen voor schoolreisjes en worden er computers en leenlaptops verstrekt voor kinderen vanaf 8 jaar in het basisonderwijs. Om in aanmerking te komen voor deze regelingen is het hebben van een geldige Ooievaarspas vereist. De leenfietsenregeling is gericht op kinderen van 6 tot 17 jaar. De verstrekte fietsen blijven eigendom van Stichting KEI en haar partners. Ook daarbij geldt een geldige Ooievaarspas als voorwaarde. Stichting KEI verzorgt in samenwerking met welzijnspartners en Stichting Jarige Job ook verjaardagscadeaus en Decembercadeaus.

Het jaarverslag van Stichting KEI biedt geen inzicht in het aantal regelingen waar gezinnen met kinderen aanspraak op maken en of ze dat meerdere jaren achtereen doen. Uit de interviews weten we dat inwoners vaak meerdere voorzieningen aanvragen, zoals een fiets en een laptop, sportkleding, winterkleding en schoolspullen. Ook maken inwoners vaak meerdere jaren gebruik van de regelingen. Omdat het te besteden bedrag beperkt is, kunnen ze bijvoorbeeld het ene jaar een winterjas voor hun kind aanschaffen en het jaar erop sportkleding.

De tweede organisatie die zich richt op kinderen is **Don Bosco Rijswijk**, een jeugdcentrum, dat activiteiten uitvoert voor jeugd en jongeren in Rijswijk. Een van de activiteiten is het uitreiken van lunchpakketten aan ouders van kinderen in het basisonderwijs. De aanmeldingen verlopen via doorverwijzing van partners (20%), op eigen signalering vanuit Don Bosco. De overige 60% komt zelf en hebben over Don Bosco via via

of via school vernomen. Het aantal uitgedeelde pakketten is iets gedaald ten opzichte van 2024 vanwege de beperkte capaciteit van Don Bosco (zie Tabel 3.4).

Tabel 3.4: Kerncijfers Don Bosco Lunchloket (Don Bosco Rijswijk, 2024; 2025)

Kenmerk	Cijfer
Aantal wekelijks uitgedeelde lunchpakketten in 2024	50
Aantal wekelijks uitgedeelde lunchpakketten in 2025	40
Aantal klanten (gezinnen) in 2025	17
Aantal kinderen voor wie een lunch werd verzorgd in 2023*	350

* = Meest recente cijfer dat beschikbaar is

De behoefte aan lunchpakketten is groot en er is een wachtlijst van ongeveer vijf tot twaalf gezinnen, waarbij de organisatie probeert te rouleren. Don Bosco hanteert geen strikte voorwaarden, zoals een inkomenstoets, maar bepaalt op basis van een intakegesprek of een gezin in aanmerking komt. Don Bosco is ook een belangrijke 'vindplaats'. Wanneer medewerkers hulpvragen signaleren bij de afnemers van de lunchpakketten of bij de kinderen die deelnemen aan hun activiteiten, bieden zij hulp met doorverwijzen. Daarnaast zetten ze zich in om op informele wijze hulp te bieden. Zo helpen ze inwoners soms met het vinden van een fiets of het aanschaffen van een laptop.

Naast de samenwerking met Stichting KEI en Don Bosco geeft de gemeente Rijswijk met ingang van 2025 een financiële bijdrage aan het **Jeugd Educatie Fonds** (JEF), die deze bijdrage verdubbelt. Met deze bijdrage kunnen zes basisscholen in de gemeente extra activiteiten organiseren die anders niet mogelijk zouden zijn, met als doel om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. De gemeente Rijswijk doet op dit moment niet mee aan het Rijksprogramma Schoolmaaltijden van Min OCW. Het is niet bekend waarom.

Voorzieningen voor steun bij geldzaken

Welzijn Rijswijk is de **lokale welzijnsorganisatie** en biedt onder andere ondersteuning op het gebied van geldzaken, administratie en hulp bij het aanvragen van gemeentelijke regelingen. De organisatie geeft inwoners advies en verwijst hen waar nodig door naar andere voorzieningen in de stad. Voor hulp bij het aanvragen van toeslagen of andere formulieren, kunnen vrijwilligers van de De Formulierenhulp inwoners bijstaan. Bij de gemeente Rijswijk is het Financieel Servicepunt een belangrijke ingang voor inwoners.

Prettig in de plus is een initiatief in Rijswijk die jongeren tussen 18 en 27 jaar helpt bij schulden en financiële administratie. Jongeren kunnen via Whatsapp contact opnemen met een trajectbegeleider die hen begeleidt op basis van de methodiek van het Jongeren Perspectief Fonds. Na een intake wordt gekeken of jongeren bij de coach een traject ingaan of dat ze wellicht verwezen worden naar andere instanties. Er zijn acht tot tien lopende trajecten met jongeren. Deze jongeren zijn aangemeld door het Financieel Servicepunt (FSP; nu: Steunpunt), de gemeente Rijswijk en Welzijn Rijswijk. Tijdens de interviews en in het focusgesprek

is aangegeven dat jongeren zich niet zelf aanmelden. Dit kan deels te maken hebben met een website die verouderd is en uit de lucht gaat, omdat het sinds kort onderdeel is van de gemeentelijke website. Het initiatief is twee jaar geleden als pilot gestart en de coach is werkzaam voor 2,5 dag per week. Begin 2026 (Q1) vindt er een evaluatie van de pilot plaats.

SchuldHulpMaatje is een landelijke organisatie die ook in Rijswijk actief is. Het aantal aangemelde hulpvragen schommelt de laatste jaren. In 2024 bedroeg het aantal aangemelde hulpvragen 95 (SchuldHulpMaatje Rijswijk, 2025). Het merendeel van de vragen gaat over betalingsachterstanden en begeleiding bij de administratie. Een deel van de inwoners meldt zichzelf aan en een deel komt via partijen in het veld, zoals de gemeente, maatschappelijk werk, bewindvoering en de diaconie (SchuldHulpMaatje Rijswijk, 2024).

Als inwoners, maar wel acuut geld of spullen nodig hebben, kunnen zij een beroep doen op **Stichting Urgente Noden**. Voorwaarde is een afwijzing voor Bijzondere Bijstand. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om tandarts- en orthodontiekosten, huur, woninginrichting, medische kosten, kleding en gas en elektra. In 2024 werd in totaal voor €28.076,71 aan ondersteuning geboden (Stichting Urgente Noden Rijswijk, 2025).

Voorzieningen voor levensmiddelen en goederen

In de interviews met sleutelpersonen en inwoners zijn diverse **organisaties en initiatieven** benoemd die voorzien in levensmiddelen of andere goederen. Hieronder zijn deze beschreven, met de kanttekening dat dit geen volledig beeld geeft van het aanbod in de gemeente Rijswijk. Een aantal initiatieven is te karakteriseren als lokale initiatieven, anderen lopen via landelijke fondsen. Voor sommige voorzieningen is het hebben van een geldige Ooievaarspas een voorwaarde voor toegang of toekenning.

De **Voedselbank** bedient rond de 50 huishoudens (Voedselbank Haaglanden, 2025). In tabel 3.5 staan de huishoudenstypes en leeftijdscategorieën. Het betreft cijfers over 2022, het laatste jaar waarin in het jaarverslag het profiel van de klanten van Voedselbank Haaglanden is uitgesplitst per uitgiftepunt. De intake wordt verzorgd door het Sociaal Wijkteam en Welzijn Rijswijk. De Voedselbank is bezig met het opzetten van een winkelconcept, naar voorbeeld van andere gemeenten. Deze ontwikkeling kan belangrijk zijn voor de gemeente als er in dit nieuwe concept bijvoorbeeld meer ruimte komt om klanten van de Voedselbank te informeren, zowel actief (aanspreken) als passief (flyers verspreiden) en om een spreekuur te starten.

Tabel 3.5: Kerncijfers Voedselbank Haaglanden, locatie Rijswijk (Voedselbank Haaglanden, 2023)

Kenmerk	Kengetallen
Huishoudenstypes	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eenpersoonshuishouden: 46% ▪ Eenoudergezinnen: 21% ▪ Gezinnen en stellen: 33%
Leeftijdscategorieën	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <30: 8,7% ▪ 30-50 jaar: 46,2% ▪ 50-65: 26,9% ▪ 65>: 18,3

De **Weggeefwinkel** is gericht op het ter beschikking stellen van huishoudelijke artikelen aan inwoners die in armoede leven. In 2023 heeft de Weggeefwinkel circa 400 gezinnen geholpen. Ook werkt de Weggeefwinkel mee aan de Winterjassenactie van Stichting KEI (een groot deel van de circa 500 jassen wordt hier ingezameld) en aan de actie voor Wintercadeaus (Weggeefwinkel Rijswijk, 2024). De klanten komen uit de doelgroep van de Voedselbank, Ooievaarspas of Asielzoekerscentrum. Zij kunnen zichzelf aanmelden of worden via hulpverleners aangemeld (Stichting Rijswijk voor elkander, 2020).

Krijg de kleertjes is een landelijk initiatief dat zich niet uitsluitend richt op armoede, maar zich inzet voor een meer circulaire economie. Via deze organisatie kunnen inwoners kinderkleding en speelgoed ruilen. Deelname is niet gekoppeld aan het hebben van een geldige Ooievaarspas of het ontvangen van een Bijstandsuitkering (Krijg de Kleertjes Rijswijk, 2025).

Via het Armoedefonds zijn in heel Nederland zogeheten **MUP's (menstruatie-uitgiftepunten)** opgezet. Doel is om menstruatie armoede aan te pakken (Armoedefonds, 2025). De gemeente Rijswijk heeft zich op initiatief van een inwoner als samenwerkingspartner aangemeld. In 2023 heeft de gemeenteraad van Rijswijk de motie 'verbreding en verduurzamen uitgiftepunten menstruatie artikelen' aangenomen, waarin een groei van drie naar tien tot vijftien uitgiftepunten werd beoogd (Gemeente Rijswijk, 2023). Verspreid over de gemeente zijn er nu vijftien 'buurtkastjes', waar behalve hygiëneproducten ook voedsel in wordt aangeboden.

Stichting Babypullen is een landelijke organisatie, die zich inzet om de negatieve gevolgen voor kinderen die opgroeien in armoede te verminderen, met extra liefde voor hun nieuwe leven (Stichting Babypullen, 2025). De stichting zamelt landelijk gebruikte en nieuwe babypullen in en maakt daar baby startpakketten van. Deze pakketten schenkt de stichting op aanvraag van hulpverleners via diverse instanties aan (aanstaande) ouders in Nederland die het financieel moeilijk hebben. De stichting is ook actief in Rijswijk en ontvangt een financiële bijdrage van de gemeente.

Het informele hulpcircuit

Naast de hierboven genoemde regelingen en voorzieningen, blijkt uit de observaties en interviews dat er sprake is van een netwerk van inwoners die elkaar helpen en steunen. Ze richten zich onder meer op het verschaffen van kleding, voedsel en spullen of op het bieden van hulp bij bijvoorbeeld administratie. Ook zien we dat kerken een belangrijke rol spelen. Zo doneert de Protestantse Gemeente soms fietsen en organiseert de Nieuwe Kerk een maaltijd.

Een voorbeeld van informele hulp is de **'Voedselbank aan huis'**. De initiatiefnemer gaat wekelijks met een bakfiets naar de markt om afgekeurde groente op te halen en deze vervolgens aan huis uit te delen. Ook is in de interviews gesproken over inwoners die brood bij de bakker ophalen en herverdelen. En zo zijn er nog meer vormen van ondersteuning genoemd die vrijwel geheel onder de radar plaatsvinden. De initiatiefnemers willen hier zelf niet te veel bekendheid aan geven, vanwege angst voor korting op hun Bijstandsuitkering.

Hetzelfde zien we op het gebied van **kleding en spullen**. Er is onder meer gesproken over Speelgoedruil, Ruilwinkel SamSam en de eerder genoemde buurtkastjes met o.a. hygiëneproducten.

Daarnaast blijkt uit interviews dat sommige inwoners ook als een onbedoeld **voorportaal voor de officiële instanties** fungeren. Buurtbewoners komen bij hen aan de deur met vragen, bijvoorbeeld als zij een brief ontvangen van de gemeente of een andere instantie: 'wat is de bedoeling, moet ik nu betalen of niet?'. Soms kan de medebewoner de vraag zelf beantwoorden, andere keren wordt de vragensteller warm doorverwezen naar de Formulierenhulp of het Financieel Servicepunt (FSP; nu: Steunpunt).

3.2 Overlap

We hebben gevraagd naar overlap tussen verschillende voorzieningen tijdens de gesprekken met inwoners en sleutelpersonen. Hier blijkt in zeer beperkte mate sprake van.

Ten eerste zien we dat inwoners voor het aanvragen van **een fiets voor een kind** in principe aanspraak kunnen maken van de regeling van Stichting KEI, maar soms lukt dat niet (bijvoorbeeld omdat de inwoner geen geldige Ooievaarspas heeft). In sommige gevallen wordt dan gekeken of de fiets uit de Bijzondere Bijstand kan worden vergoed, maar ook het informele circuit biedt soms uitkomst, bijvoorbeeld de kerken.

Ten tweede zijn er diverse mogelijkheden voor verstrekking van **voedsel**. De gemeente Rijswijk neemt op dit moment niet deel aan het Rijksprogramma Schoolmaaltijden. In het verleden was dit wel het geval en was er daarmee een extra mogelijkheid voor inwoners om voedsel te verkrijgen via de vanuit dit programma verstrekte boodschappenpassen. Deze mogelijkheid bestond toen naast het Lunchloket van Don Bosco en de Voedselbank. Zoals eerder benoemd, zijn er wel verschillende particuliere initiatieven op het gebied van voedsel, waarbij niet de ingangseisen gelden die Don Bosco en de Voedselbank hanteren.

Ten derde is er op het gebied van **mobiliteit** in november 2025 een nieuw initiatief gestart, namelijk een tweejarige pilot met deelscootmobielen voor bewoners van Hof van Kerstanje in de wijk Rijswijk Buiten, zo wist een van de sleutelpersonen ons te vertellen. Mogelijk kunnen op een later moment ook buurtbewoners gebruik maken van de deelscootmobielen (Mooiman, 2025). De gemeente wil met dit initiatief niet alleen de mobiliteit vergroten, maar ook het contact tussen buurtgenoten stimuleren. Het is niet bekend in hoeverre het gebruik van de deelscootmobielen van invloed is op de aanvragen voor HTM Vrij Reizen voor senioren, maar het zou in theorie kunnen dat de vraag naar dat product op termijn iets afneemt.

3.3 Drie regelingen en voorzieningen nader bekeken

In deze paragraaf gaan we nader in op drie specifieke regelingen en voorzieningen: de Ooievaarspas (Tabel 3.6), het Financieel Servicepunt (Tabel 3.7) en de Voedselbank (Tabel 3.8). We hebben deze regelingen en voorzieningen bij inwoners getoetst aan de hand van vier criteria: de behoefte, de bekendheid, de toegankelijkheid en de ervaren baat. In Hoofdstuk 4 gaan we nader in op ervaringen van inwoners.

Tabel 3.6: Ooievaarspas

Criterium	Bevindingen
Behoeft	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De behoefte is duidelijk aanwezig. Zonder deze pas zouden inwoners belangrijke activiteiten als zwemles of sport voor zichzelf of hun kind niet kunnen betalen, evenals lidmaatschap van de bibliotheek of toegang tot culturele voorzieningen. ▪ Er is behoefte aan meer mogelijkheden om de pas te besteden, zoals vrij reizen of reizen met korting. ▪ Ook inwoners die net boven de lage inkomensgrens vallen, maar wel moeite hebben met rondkomen, hebben behoefte aan deze pas, maar komen hier niet voor in aanmerking. Zij zouden de pas willen, al dan niet met korting. Als voorbeeld is de Rotterdampas genoemd.¹
Bekendheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De pas is goed bekend bij inwoners van Rijswijk. Dat heeft mede te maken met het feit dat het hebben van deze pas als voorwaarde geldt voor gebruik van andere voorzieningen, zoals de Weggeefwinkel en de kindregelingen van Stichting KEI. ▪ Minder bekend zijn de doelen waar de pas voor kan worden ingezet, doordat aanbieders geregeld wisselen en contact met aanbieders soms als lastig wordt ervaren.
Toegankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De mate waarin de pas als toegankelijk wordt ervaren, verschilt per persoon. Het moeten aanleveren van bewijsstukken wordt als belastend ervaren, zowel bij de eerste keer als bij vervolgaanvragen. Het is voor sommigen zelfs een reden om geen aanvraag te doen, zelfs al hebben ze wel concrete doelen waarvoor ze de pas zouden kunnen inzetten. ▪ De Ooievaarspas wordt volgens gebruikers niet gecorrigeerd voor inflatie, waar dat wel gebeurt voor bepaalde uitkeringen. Hierdoor raken sommige inwoners het recht op deze pas kwijt.
Ervaan baat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Met name ouders waarderen de pas, omdat het hun kinderen in staat stelt 'mee te doen', bijvoorbeeld via de kindregelingen van Stichting KEI. Ook wordt de pas ingezet om toegang te krijgen tot voorzieningen als de Weggeefwinkel.

¹ De Rotterdampas is een pas waarmee je gratis of met korting leuke dingen kunt doen in en om Rotterdam. Mensen met een laag inkomen kunnen de pas voor een kleine vergoeding aanschaffen. Anderen, ook mensen van buiten Rotterdam, kunnen deze pas kopen. De pas fungeert dan als kortingspas. Daarbij worden verschillende tarieven gehanteerd. De berekening voor het tarief is gekoppeld aan het netto-maandinkomen, exclusief toeslagen.

Tabel 3.7: FSP

Criterium	Bevindingen
Behoeftte	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De behoefte bij inwoners aan de hulp van het FSP is wisselend. Een aantal geeft aan het zelf zonder te redden en de administratie op orde te hebben. Voor ingewikkelde zaken komen inwoners graag langs, zoals met vragen over belastingen en toeslagen.
Bekendheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het FSP is als loket niet goed bekend bij inwoners, zo blijkt bij navraag. Soms komen mensen er per toeval achter dat het FSP bestaat, doordat ze ergens fysiek naar binnen lopen en erover horen of lezen. Inwoners die bij Wijkcentrum Stervoorde binnenlopen, worden vaak doorverwezen door de medewerkers van Welzijn Rijswijk. ▪ Inwoners weten bovendien niet goed bij welk loket ze voor welke vraag moeten aankloppen: het FSP, het Wijkteam, Welzijn Rijswijk of de Formulierenbrigade.
Toegankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners hebben wisselende ervaringen over de toegankelijkheid van het FSP. Sommigen worden snel geholpen, anderen moeten lang wachten. ▪ Toegang wordt veelal verstrekt door onderlinge verwijzingen, bijvoorbeeld vanuit Welzijn Rijswijk en Stichting KEI. Er is een goede samenwerking met de Sociaal Raadvrouw van gemeente Rijswijk. ▪ Rechtstreeks contact is soms ook mogelijk. Een inwoner geeft aan contact te onderhouden via Whatsapp.
Ervaren baat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het aantal respondenten dat het FSP kent is zeer beperkt. Daarom kunnen we geen onderbouwde uitspraken doen over de ervaren baat.

Tabel 3.8: Voedselbank

criterium	Bevindingen
Behoeftte	<ul style="list-style-type: none"> Vooral bij inwoners die net boven de inkomensgrens zitten om in aanmerking te komen voor regelingen, is er behoefte aan voedsel en levensmiddelen.
Bekendheid	<ul style="list-style-type: none"> De Voedselbank is goed bekend. Volgens de vrijwilligers van de Voedselbank staat het aantal aanvragen echter niet in verhouding tot de potentiële doelgroep. De landelijke actie ‘onder de radar’ is opgezet om meer mensen te bereiken, maar heeft in Rijswijk maar een beperkt aantal nieuwe klanten opgeleverd.
Toegankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> Niet alle inwoners die moeite hebben met rondkomen, komen in aanmerking voor de Voedselbank. De criteria worden als streng ervaren. We hebben diverse inwoners gesproken die zijn afgewezen. De Voedselbank hanteert regels voor het niet ophalen van het voedselpakket. Na herhaaldelijk niet opdagen zonder afmelding, gaan mensen van de lijst. Het uitgiftepunt is fysiek goed toegankelijk. Mensen worden vriendelijk, gastvrij en met aandacht ontvangen.
Ervaren baat	<ul style="list-style-type: none"> De klanten die we hebben gesproken zijn blij met het voedselpakket als tijdelijke ondersteuning, maar vonden het wel moeilijk om de stap te zetten vanwege schaamte. De samenstelling van het pakket sluit niet altijd even goed aan op persoonlijke wensen. De Voedselbank is voornemens een winkelconcept te starten. De voedselbankklanten die we spraken zouden dit waarderen, vanwege de keuze in producten die ze krijgen.

3.4 Ontwikkelingen

In deze paragraaf beantwoorden we Deelvraag 4: Heeft de gemeente voornemens om regelingen af te bouwen? Met het oog op eventueel te maken beleidskeuzes bespreken we daarna ook voornemens of reeds genomen maatregelen t.b.v. nieuwe regelingen en voorzieningen.

Afbouw van regelingen

De Uitvoeringsagenda ‘Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026’, waarin de gemeente de ambities en acties op het gebied van welzijn en armoedebestrijding samenbrengt (Gemeente Rijswijk, 2025) benoemt geen afbouw van regelingen. Ook uit de interviews komen geen concrete plannen naar voren om bestaande regelingen af te bouwen.

Voor een aantal regelingen geldt dat ze niet zomaar kunnen worden afgebouwd, omdat het samenwerkingsverbanden betreft die voor langere tijd zijn aangegaan, zoals met Stichting Jarige Job.

Nieuwe ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen moet bijdragen aan meer bestaanszekerheid van de inwoners van Rijswijk.

Ten eerste zien we initiatieven die zijn gericht op **de kwaliteit van dienstverlening** en de **toegang tot ondersteuning**. Zo maakt het Financieel Servicepunt op dit moment een transformatie door van een apart loket naar een breder georganiseerd Steunpunt (het Sociaal Team), waarin ook andere voorzieningen worden ondergebracht. Daarmee geeft de gemeente invulling aan de zogeheten 'Brede Toegang' (Gemeente Rijswijk, 2025a). Doel is om meer systeemgericht te werken en het voor inwoners makkelijker te maken om hulp of steun te vragen.

Ten tweede is in samenwerking met werkgevers in Rijswijk het project '**Aanpak verborgen schulden**' gestart. Het doel is het vergroten van financiële weerbaarheid bij werknemers, door bij werkgevers bewustwording te creëren en werkgevers te leren om mogelijke financiële problematiek bij hun werknemers te signaleren. Dit doen ze bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een 'Toolbox', het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en het maken van een sociale kaart van financiële dienstverlening in Rijswijk (Gemeente Rijswijk, 2025b).

Ten derde is om **inwoners meer te betrekken bij armoedebeleid**, een tweetal initiatieven genomen. Een daarvan is de invoering van de subsidieregeling Sociaal Kapitaal per september 2025 (Gemeente Rijswijk, 2025e). In twee rondes kunnen inwoners aanspraak maken op een totaal budget van €75.000,- . Daarmee kunnen inwoners onder meer subsidie aanvragen voor lokale activiteiten die armoede bestrijden en schulden helpen voorkomen. Daarnaast heeft de gemeente een Ervaringsraad ingesteld, die is gestart in oktober 2025 (Schra, 2025). Dit is een groep ervaringsdeskundige inwoners die meedenkt met ontwikkelingen rondom armoede en bestaanszekerheid vanuit het inwonersperspectief.

Deze maatregelen komen voort uit de visie van de Gemeente voor een focus op preventieve maatregelen. Samenwerking tussen verschillende thema's, zoals jeugd, onderwijs, gezondheid, werk en inkomen, is volgens de gemeente noodzakelijk (Gemeente Rijswijk, 2025d), zodat kan worden voorkomen dat inwoners in de schulden terechtkomen (Gemeente Rijswijk, 2024). Daarbij wordt onder meer ingezet op het benutten van ervaringskennis. Het afgelopen jaar zijn er al enkele initiatieven ontstaan vanuit de 'Inwonersraad Armoede Verlichting' (Gemeente Rijswijk, 2025d).

Ten vierde zijn enkele **regelingen verruimd of omgezet naar structurele maatregelen**. Zo is de Ooievaarspas met ingang van 2025 ook beschikbaar voor Oekraïense ontheemden die de leefgeldregeling ontvangen en dus een laag inkomen hebben. Onder de noemer 'Prettig in de Plus' geeft de gemeente Rijswijk blijvend

invulling aan de samenwerking met het landelijk [Jongeren Perspectief Fonds \(JPF\)](#) (Gemeente Rijswijk, 2025c; Mooiman, 2024). De pilot wordt begin 2026 geëvalueerd.

Tenslotte bevat de Uitvoeringsagenda Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026 ook een aantal **activiteiten en inspanningen**, gericht op het vergroten van bewustwording en bekendheid van gemeentelijke voorzieningen (zowel de doelgroep als de ambtenaren zelf). Voorbeelden zijn de Levende Bibliotheek, Serious Game en extra inzet op het communicatieplatform 'Extraatje Rijswijk'. In het kader van deze uitvoeringsagenda is de gemeente Rijswijk in 2025 ook gestart met de **Pilot Bijzondere Overheid**, een regelvrij budget waarmee maatwerk kan worden geleverd. Circa twintig procent van de inwoners in Rijswijk die in armoede leven, bevinden zich in een zeer kwetsbare situatie (Gemeente Rijswijk, 2025d, p.14). Omdat reguliere voorzieningen voor deze groep niet altijd werken, is een pilot gestart waarbij de gemeente tien à twintig gezinnen met een bijstandsuitkering op een bijzondere manier behandelt. Zij doet dat door casussen individueel in beeld te brengen en middels maatwerk op te lossen.

3.5 Samengevat beeld

Er zijn veel regelingen en voorzieningen in Rijswijk en inwoners kunnen op diverse plekken terecht voor hulp en ondersteuning. Het valt daarbij op dat daarmee vooral de groep minima wordt bediend die tot 130% van het minimum leeft. Minder oog is er voor de groep die moeite heeft met rondkomen, maar niet als zodanig in de cijfers naar voren komt en zich minder snel meldt met hulpvragen. Onder de groep die net boven de 130% grens zit, bevinden zich ook inwoners die voorheen onder die grens zaten, maar er door een (hele) kleine inkomensstijging bovenuit zijn gekomen, waardoor zij geen aanspraak meer op een aantal regelingen en voorzieningen kunnen maken. Per saldo zijn zij vaak minder gunstig uit, omdat de kosten van de weggevallen ondersteuning hoger zijn dan het bedrag dat met de inkomensstijging is gemoeid.

Kijkend naar de drie uitgelichte regelingen, zien we dat de Ooievaarspas en de Voedselbank goed bekend zijn en veel worden gebruikt. Het Financieel Servicepunt is minder bekend als de plek waar mensen naartoe kunnen voor hulp bij geldzaken. Dit heeft deels te maken met een als onoverzichtelijk ervaren aanbod. De mensen die er gebruik van maken ervaren de steun als positief. Tegelijkertijd valt op dat er kansen voor verbetering zijn wat betreft communicatie en kwaliteit van dienstverlening en aanbod. Daarnaast valt op dat het aanvragen van regelingen en voorzieningen om uiteenlopende redenen als lastig wordt ervaren. Soms leidt dit zelfs tot niet gebruik door rechthebbenden.

De Gemeente Rijswijk zet zich met de huidige ontwikkelingen (nieuwe initiatieven) in om beter aan te sluiten bij wat er nodig is om de bestaanszekerheid te vergroten van Rijswijkers. Een deel van deze initiatieven is gericht op het bereiken van doelgroepen, die op dit moment minder goed in beeld zijn, zoals de werkende armen en jongeren.

4. Aansluiting van regelingen en voorzieningen op de behoefte van de inwoners

In dit hoofdstuk beantwoorden we Deelvraag 5: Heeft de gemeente de doelgroepen van landelijke en lokale regelingen in beeld? en Deelvraag 6: Heeft de gemeente inzicht in rechthebbenden die zij niet bereikt? en Deelvraag 7: Heeft de gemeente daarvoor een verklaring? Om deze vragen te beantwoorden gaan we achtereenvolgens in op de doelgroepen van beleid en de niet bereikte doelgroepen.

4.1 Doelgroepen in beeld

Met de vraag of de gemeente de doelgroepen in beeld heeft, bedoelen we of de gemeente voldoende zicht heeft op de inwoners die te maken hebben met problemen op het gebied van bestaanszekerheid. In z'n algemeenheid heeft de gemeente de doelgroepen in beeld, aangezien het bekend is hoeveel huishoudens op bijstandsniveau of eronder leven, hoeveel huishoudens met schulden er zijn en hoe dit over de stad verspreid is. Cijfers zijn onder meer te vinden bij Rijswijk in Cijfers en CBS Statline (Kerncijfers Wijken en Buurten). Daarnaast is er aandacht voor schuldenproblematiek vanuit de landelijke aanpak vroegsignalering (Divosa, 2025). Denk aan achterstanden op vaste lasten, zoals huur en energie.

De gemeentelijke regelingen en voorzieningen zijn gericht op de inkomenssituatie van inwoners, maar niet op hun besteedbaar inkomen. Hierdoor heeft de gemeente onvoldoende zicht op een aantal groepen inwoners die ook financieel kwetsbaar zijn en/of moeite hebben om rond te komen.. In 2024 heeft de Gemeente specifiek voor Rijswijk een onderzoek laten uitvoeren naar de 'armoedeval. Specifiek gaat het om mensen die vanuit de Bijstand uitstromen naar betaald werk en geen aanspraak meer kunnen maken op regelingen. Er blijkt bij verschillende typen huishoudens sprake van een kleine armoedeval (Van Grinsven en Van Nuland, 2024, p.6).

Bij de focusgroep hebben we het vraagstuk van besteedbaar inkomen besproken om eerdere uitspraken uit de interviews te toetsen. Hierbij kwam naar voren dat er mensen 'bang zijn' om vanuit de uitkering te gaan werken. Ze moeten vaak alle zekerheden opgeven voor een proeftijd, terwijl ze nog niet weten of dat leidt tot behoud van de baan, zo geeft een respondent aan.

Binnen het beleid is expliciet aandacht voor kinderen (met het oog op het doorbreken van generatiearmoede; Gemeente Rijswijk, 2021, Gemeente Rijswijk 2024, p.4) en er is een aantal regelingen toegankelijk gemaakt voor vluchtelingen uit de Oekraïne. Voor nieuwkomers is via Welzijn Rijswijk een speciaal team in het leven geroepen. De verwachting is dat deze groep de komende jaren zal toenemen.

4.2 Niet of beperkt bereikte doelgroepen

In de interviews en de focusgroep zijn de volgende groepen benoemd die niet of beperkt bereikt worden:

Ten eerste zijn **werkende armen** benoemd. In Rijswijk is een project gestart om deze doelgroep te bereiken via werkgevers (Gemeente Rijswijk, 2025b). Aanleiding voor dit project is dat de gemeente weet dat er werknemers met financiële problemen zijn, maar dat deze niet goed in beeld zijn, onder meer doordat ze zelf niet snel om hulp vragen. Doordat het gemeentelijk beleid gericht is op de inkomenssituatie en niet op het besteedbaar inkomen, komt deze groep bovendien niet in aanmerking voor regelingen. In gesprekken met inwoners kwam dit meerdere keren ter sprake. Ook spraken we met een aantal werkende armen, onder andere bij de Voedselbank en de lunchuitgifte van Don Bosco.

Ten tweede zijn in de interviews de **ZZP-ers** benoemd. Voor ZZP-ers geldt volgens respondenten dat de inschrijving bij de KVK een belemmering vormt voor het ontvangen van hulp.. Zij kunnen voor financiële ondersteuning naar het gemeentelijk Loket Bijzondere Bijstand (BBZ). Een ZZP-er kan een laag inkomen hebben, maar krijgt daarmee niet automatisch hulp. Interviews wijzen bovendien uit dat ZZP-ers, evenals werkende armen, niet snel om hulp vragen en dat het daardoor vaak langer duurt voor ze zich melden bij een 'hulploket'.

Ten derde zien respondenten **jongeren** als doelgroep die moeilijker bereikt wordt. Zij vragen moeilijker om hulp en het ontbreekt aan kennis over bijvoorbeeld financiële consequenties als zij 18 worden. Daarbij leeft het beeld dat ouders vaak ook niet goed op de hoogte zijn. Als voorbeeld is benoemd dat een jongere die 18 wordt financieel partner wordt van diens ouders. Dat heeft allerlei consequenties voor toeslagen. Daarnaast blijkt uit de interviews dat informatie over voorzieningen voor jongeren niet altijd actueel is. Hulpverleners zijn niet altijd bereikbaar. Dat komt onder meer doordat de tijden waarop ze bereikbaar zijn beperkt zijn, maar ook omdat contactinformatie soms niet (meer) klopt. Ook voor jongeren geldt dat ze niet zo snel om hulp vragen, zo is het beeld bij de respondenten.

Verder zijn **nieuwkomers met een Europese achtergrond** als groep niet in beeld bij de gesproken organisaties. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om Poolse seizoensarbeiders. Vanwege het feit dat zij geen inburgeringscursus hoeven te doen, komen zij niet in 'het systeem', daar waar bijvoorbeeld statushouders vanaf het begin goed in beeld zijn. Ook zijn inwoners met een Europese achtergrond niet verplicht om Nederlands te leren, waardoor ze meer kans lopen om belangrijke informatie te missen of deze niet goed begrijpen..

Tot slot zijn er in de interviews nog **enkele andere doelgroepen** genoemd die niet of nauwelijks worden bereikt. Dat komt doordat aanvragen voor uitkeringen niet via de gemeente verlopen, maar bijvoorbeeld via het UWV. Tijdens gesprekken is benoemd dat de gemeente weinig zicht heeft op bijvoorbeeld mensen met een WIA, AOW, WW-uitkering omdat de verstrekking van deze uitkeringen via andere instanties verloopt. Verder signaleert de gemeente dat mensen met een chronische ziekte of beperking risico lopen om in armoede terecht te komen. Er bestond in het verleden een gemeentelijke regeling voor chronisch zieken, de zogeheten 'Tegemoetkoming in meerkosten van zorg', maar die is met ingang van 2025 afgeschaft (Rijswijks Dagblad, 2025). Een deel van de ouderen met AOW heeft geen aanvullend pensioen

en kan weinig doen om het inkomen te veranderen, waarbij het risico bestaat dat ze buiten de regelingen vallen.

4.3 Ervaringen en behoeften vanuit inwonersperspectief

In deze paragraaf beantwoorden we Deelvraag 8: Hoe sluiten lokale regelingen aan op de samenstelling en de behoefte van de bevolking? We

beantwoorden deze vraag aan de hand van interviews met inwoners en sleutelpersonen. Daarin hebben we gevraagd naar ervaringen met het huidige aanbod, de behoeften van inwoners en kansen voor verbetering van het gemeentelijk beleid.

“Daarin zijn we in digitalisering voorbijgeschoten. Dat heeft voor veel mensen de drempel verhoogd in plaats van verlaagd.”

Inwoner Rijswijk

Informatie, bekendheid en toegankelijkheid

De informatievoorziening, bekendheid en bereikbaarheid van regelingen en voorzieningen wordt als belemmerend en soms zelfs als ontoereikend ervaren. **Informatie** is niet altijd actueel en wordt niet overal aangeboden. Zo blijken telefoonnummers op flyers in Wijkcentrum Stervoorde niet meer te kloppen, is in het Huis van de Stad geen zichtbare informatie over bijvoorbeeld de Ooievaarspas of de sociale kaart te

“Het zou fijn zijn als er in Rijswijk een goede sociale kaart is die te vinden is én te begrijpen. Vroeger kreeg je elk jaar een boekje thuis. Zelfs met foto’s erbij. Kerken, sportscholen, etc. Dat is vervangen door een website die niet voor iedereen toegankelijk is.”

Inwoner Rijswijk

vinden en is de website van Prettig in de Plus niet bijgewerkt. Voor mensen die minder vaardig zijn in de Nederlandse taal en moeite hebben met digitale vaardigheden, is dit extra ingewikkeld, te meer omdat steeds meer informatie alleen nog digitaal aangeboden wordt.

Een aanbeveling van een geïnterviewde is om een vertaalknop op de website te plaatsen of de informatie in meerdere talen aan te bieden. Een goed voorbeeld

van een website waar inwoners in een oogopslag zien wat er allemaal voor hen beschikbaar is op het gebied van financiën, is de website www.degeldboom.nl uit Rotterdam. Een sterk punt van deze website is volgens een inwoner dat op deze plek zowel regelingen als tips worden aangeboden.

Hiernaast blijkt dat mensen onbekend zijn met het aanbod. Enerzijds is dat vanwege de hoeveelheid informatie en plekken waar je terecht kunt, wat het onoverzichtelijk maakt, anderzijds omdat ze onvoldoende weten wat er op hun situatie van toepassing is. Ook voor hulpverleners geldt dat ze niet altijd over alle informatie beschikken, zeker in het geval van nieuwe ontwikkelingen.

In de interviews is meerdere keren benoemd dat er onvoldoende **bekendheid** wordt gegeven aan regelingen. Een voorbeeld is 'Extraatje Rijswijk', dat volgens een sleutelpersoon maar een week op de billboards hing. Inwoners ervaren daarnaast dat ze zelf op zoek moeten naar welke ondersteuningsmogelijkheden er voor hen zijn. Ze denken dat de gemeente een meer pro-actief beleid kan voeren om de regelingen en voorzieningen aan te bieden.

Genoemde voorbeelden zijn waskosten, bewindvoering en een vergoeding voor medische hulpmiddelen, zoals een bril. In een enkel geval komt het voor dat een voorziening geen actieve bekendheid geeft, omdat de limiet van het budget voor inwoners met een Ooievaarspas al bereikt was. Een ander voorbeeld is de gang van zaken rondom de Energietoeslag. Doordat deze regeling voor iedereen beschikbaar was, heeft uiteindelijk een aantal bijstandsgerechtigden achter het net gevestigd.

“De gemeente moet eigenlijk zien wat de regeling doet voor de mensen: wat levert het op en wat is het resultaat?”

Sleutelpersoon van een organisatie in Rijswijk

Tevens is naar voren gekomen dat de **communicatie** rondom (nieuwe) voorzieningen niet altijd de juiste taal en toon bevat. Zo is volgens verschillende inwoners de campagne 'Extraatje Rijswijk' verkeerd gevallen. Met name het gebruik van de term 'extraatje' voor regelingen waar je als inwoner 'recht' op hebt, is niet goed ontvangen. Ook op een andere manier speelt het punt van **bejegening**. Respondenten vinden duidelijkheid belangrijk, ook als ze ergens niet voor in aanmerking komen. Een inwoner merkt op dat er niet goed geluisterd wordt en dat er onvoldoende aansluiting is op de leefwereld van de inwoner. Meer maatwerk is gewenst. Als voorbeeld is genoemd het aanbieden van een cursus zelfvertrouwen, terwijl ze liever een gerichte opleiding wil volgen met kans op werk.

Tot slot geven inwoners aan dat de **toegankelijkheid** van spreekuren, consulenten of organisaties voor hen onvoldoende is. In veel gevallen kun je als inwoner niet direct geholpen worden en moet je een afspraak maken. Mensen krijgen dan te maken met wachttijden. Persoonlijk contact is bijvoorbeeld niet mogelijk met inkomensconsulenten van de gemeente (inwoners krijgen geen rechtstreeks nummer). Zowel inwoners als hulpverleners ervaren bovendien dat er te weinig tijd en capaciteit is om alle inwoners goed te helpen.

De meeste inwoners die we spraken lopen wel makkelijk binnen bij bijvoorbeeld het wijkcentrum, maar sommigen ervaren dat ze dan lang moeten wachten

“Het Huis van de Stad schept een afstand door de manier waarop het is ingericht. Het oude Raadhuis was veel gezelliger en knusser en voelde daardoor vertrouwer. Daar kon je ook makkelijker een kopje koffie drinken dan in het huidige restaurant.”

Inwoner Rijswijk

voor ze geholpen kunnen worden of dat er onvoldoende tijd voor hen is en ze later weer moeten terugkomen. Andere plekken, zoals het Huis van de Stad, worden als minder toegankelijk ervaren.

Niet alleen inwoners ervaren problemen met toegang. Ook professionele organisaties kiezen er soms voor de **informele wegen** te bewandelen. Ze doen dat omdat de officiële regelingen soms te ingewikkeld zijn, te lang duren of mensen uitsluiten. Een voorbeeld is Don Bosco, die zich af en toe inzet om gezinnen te helpen aan een laptop of een fiets, bijvoorbeeld via de Protestantse Gemeente. Een ander voorbeeld is de welzijnsstichting Welzijn Rijswijk, die af en toe bij Krijg de Kleertjes aanklopt als zij inwoners bijstaat die acuut kleding nodig hebben.

Om te kunnen 'meedoen' hebben inwoners behoefte aan sommige zaken waarin het aanbod niet voorziet of waar ze geen aanspraak op kunnen maken. Zo heeft het wel of niet hebben van een

geldige Ooievaarspas in Rijswijk consequenties voor het kunnen gebruiken van regelingen of activiteiten. Deze pas geldt bijvoorbeeld als voorwaarde voor de Kindregelingen van Stichting KEI en de Weggeefwinkel. We spraken meerdere inwoners bij wie het verlengen van deze pas iets mis was gegaan, waardoor ze onverwacht met een ongeldig verklaarde pas geconfronteerd werden, bijvoorbeeld aan de kassa van de bioscoop. Een goed voorbeeld uit een andere gemeente, dat door Divosa als inspirerend wordt gekwalificeerd, is het Maatschappelijk Meedoen Budget (MMB) dat onder meer Wageningen is geïntroduceerd. Het MMB biedt gemeenten meer ruimte doordat gekeken wordt naar de gezinssituatie en de totale inkomsten. Zo ontstaat een beter beeld van wat de inwoner nodig heeft en kan een passend budget worden toegekend (Divosa, 2024; Gemeente Wageningen, 2025).

“Wat nodig is, is dat je tijdens een lange rit met allerlei gebeurtenissen iemand naast je hebt die met je meekijkt en meedenkt.”

Klant Voedselbank

Aanvraagprocedures en toetsingscriteria

Inwoners ervaren, net als sommige sleutelpersonen, dat aanvraagprocedures ingewikkeld zijn en dat het lastig is om aanspraak te maken op regelingen en voorzieningen. Dat heeft te maken met de **aanvraagprocedures en toetsingscriteria**. Er wordt een grote mate van complexiteit en bureaucratie ervaren. Bovendien hebben inwoners de indruk dat de gemeente Rijswijk aanvragen strenger beoordeelt dan andere gemeenten, bijvoorbeeld in het geval van Bijzondere Bijstand: *“Inwoners van Rijswijk moeten veel meer papieren laten zien”*. Er is veel controle op uitgaven en op spaargelden, zoals bij het aanvragen van een Ooievaarspas.

In een aantal gevallen moeten inwoners ook **kosten maken** om een aanvraag te doen. Het gaat daarbij om administratiekosten (het opvragen van documenten en bewijsstukken) en op reiskosten om naar bepaalde voorzieningen toe gaan. In andere gevallen is het beschikbare budget niet toereikend. Als voorbeeld is De Participas genoemd. Inwoners kunnen €75, besteden aan sportkleding en een winterjas. Een sleutelpersoon concludeert: *“Dus dan kijk je het ene jaar naar een sporttenu en die winterjas wordt het dan even niet, dat wordt dan volgend jaar”*.

“Je moet elke keer laten zien wat je met je geld doet. Dat vind ik een dingetje. We hebben niet veel privacy.”

Klant Lunchloket Don Bosco

In de interviews is een **verhuizing** veelvuldig genoemd als een ervaring uit het verleden die van grote invloed is op het krijgen en ervaren van toegang tot regelingen. Een verhuizing is een ingrijpende gebeurtenis die niet alleen mentaal veel stress geeft, maar ook financieel veel consequenties heeft. Vooral wanneer inwoners van buiten Rijswijk komen en in hun vorige gemeente van allerlei regelingen gebruik maakten, zorgt dat bij de komst naar Rijswijk voor de nodige problemen. Zo krijgen ze geregeld met een overbruggingsperiode te maken, waarin ze minder inkomen hebben. Op het besluit of je een aangevraagde Ooievaarspas krijgt, moet je bijvoorbeeld acht weken wachten.

“Bij de Gemeente Rijswijk is het zo dat alles tweedehands moet. Ik kreeg een fiets, helemaal verroest. Nou ik vind niet dat mijn kinderen zo naar school moeten. Dat vind ik schaamte. Waarom moet een kind uit een bijstandsgezin op een geroeste fiets fietsen?”

Inwoner Rijswijk

Daarnaast gelden in de gemeente van herkomst soms andere **voorwaarden** voor vergelijkbare regelingen. Dat geldt bijvoorbeeld voor financiële ondersteuning van bewindvoering, het aanvragen van de Ooievaarspas of medische hulpmiddelen, zoals een bril. Het leidt tot frustratie, onbegrip en soms ook niet-gebruik.

Gevolg is dat inwoners niet alleen stress ervaren rondom geldzorgen, maar ook **stress** ervaren door het zoeken naar en aanvragen van een voorziening. Soms kost dit zoveel energie dat inwoners geen gebruik

“Ze weten alles al van je, waarom dan zoveel moeite moeten doen voor die [Ooievaars]pas? Je zit al in de bijstand!”

Klant Voedselbank

“Je moet op alle mogelijke manieren met je billen bloot, allerlei papieren aanleveren, weer van alles invullen. Dat houdt voor mensen soms de deur dicht.”

Klant Voedselbank

gaan maken van voorzieningen waar ze wel recht op hebben. Mensen ervaren dat ze het zelf moeten uitzoeken en er alleen voor staan. Snelheid en duidelijkheid zijn voor hen belangrijk.

Ervaren belemmeringen en persoonlijke afwegingen

Persoonlijke afwegingen en belemmeringen spelen een belangrijke rol bij het gebruik maken van regelingen en voorzieningen. Dit blijkt uit zowel gesprekken als observaties. Er is sprake van **schaamte** in combinatie met moeheid over de eigen situatie: *“dan moet je weer alle papieren laten zien en weer je verhaal vertellen”*, zo verzucht een bezoeker van de Voedselbank. In sommige gevallen moet je voor een aanvraag bovendien naar plekken die als onprettig worden ervaren, vanwege het gebrek aan privacy. Mensen zijn volgens een sleutelpersoon bang om bijvoorbeeld bekenden of klasgenoten tegen te komen.

Ten tweede speelt **beeldvorming** een belangrijke rol, zowel op basis van eigen ervaringen als gevoed door verhalen van anderen. Het gaat daarbij om de toegang en de kwaliteit van regelingen en voorzieningen. Zo werd het voorbeeld genoemd van de Voedselbank die ‘verrot eten’ zou uitdelen. Vanuit de veronderstelling dat ze niet in aanmerking komen -al dan niet terecht- besluiten inwoners soms geen aanvraag te doen.

4.4 Samengevat beeld

De gesprekken met inwoners en sleutelpersonen leveren een rijk beeld op van de ervaringen en behoeften van mensen die in armoede leven. Deze ervaringskennis brengt veel informatie naar boven die aanknopingspunten voor verbeteren van armoedebeleid. In het contact kan er rekening gehouden worden met persoonlijke belemmeringen, schaamte en stress. Het ontbreken van een goed overzicht met de sociale kaart en het gevoel dat ze niet geholpen worden komt bovenop de stress die financiële problemen met zich meebrengen.

De gemeente heeft de doelgroepen, die op bijstandsniveau of daaronder leven in beeld, maar minder zicht op inwoners die ook moeite hebben met rondkomen. Binnen het beleid is expliciet aandacht voor een aantal doelgroepen, te weten kinderen (met het oog op het doorbreken van generatiearmoede) en nieuwkomers. De doelgroepen waar minder zicht op is zijn: werkende armen, ZZP-ers, jongeren, nieuwkomers met een Europese achtergrond en mensen met een uitkering, die niet via de Gemeente loopt.

Tenslotte blijkt dat persoonlijke afwegingen en belemmeringen tevens een belangrijke rol spelen bij het gebruik maken van regelingen en voorzieningen. Uit dit onderzoek blijkt dat voor een goede aansluiting van het aanbod op de behoefte, niet alleen de ‘harde’ kant (regelingen, financiële aspecten) van belang is, maar ook de zachte kant (bejegening, gastvrijheid, houding en vertrouwdheid) aandacht behoeft.

Bijlage 1: Cijfers over de inwoners

Samenstelling, omvang en groei van de bevolking

De gemeente Rijswijk telt op dit moment iets meer dan 60.000 inwoners (61.112 op 1 augustus 2025), verdeeld over 29.579 huishoudens, met een gemiddelde huishoudensgrootte van 2,05 personen per huishouden. De gemeente Rijswijk bestaat uit 11 wijken en 32 buurten. De kleinste wijk (Wijk 03; met de buurten Hoornwijk en Broekpolder) telt slechts 370 inwoners en de grootste wijk (Wijk 02; de buurten Oud-Rijswijk, Bomenbuurt, Welgelegen, Rembrandtkwartier, Havenkwartier) heeft 10.440 inwoners. Op buurtniveau zijn Stervoorde (7.510), de Muziekbuurt (4.530) en Sion (4.305) de grootste gebieden (CBS, 2025).

Een aanzienlijk deel van de huishoudens in Rijswijk betreft een eenpersoonshuishouden (43,5%) en het aandeel alleenstaande 65-plussers bedraagt 16%. Bijna 1 op de 10 (9,5%) huishoudens van de inwoners betreft een eenoudergezin. Zowel het aandeel eenpersoonshuishouden als het aandeel alleenstaande 65-plussers als het aandeel eenoudergezinnen ligt enkele procenten hoger dan het Nederlands gemiddelde (Rijswijk in Cijfers, 2025).

In het jaar 2050 zal het inwonertal rond de 81.000 liggen, verdeeld over 40.010 huishoudens. De afgelopen vijf jaar is de bevolking sneller gegroeid dan die van Nederland als geheel, met een gemiddelde groei van tussen de 1% en 3% per jaar. Daar waar Nederland als geheel een geschatte groei zal doormaken van 9,1%, zal die in Rijswijk 33,4% bedragen (Rijswijk in Cijfers, 2025). De groei van de bevolking komt deels door een positief vestigingssaldo, wat inhoudt dat er meer mensen in Rijswijk komen wonen dan vertrekken. Op peildatum september 2025 bedroeg het aantal vestigers 537, terwijl er 368 vertrokken (Rijswijk in Cijfers, 2025).

De gemiddelde leeftijd neemt al jaren af. In 2015 bedroeg deze nog 44,8 jaar. Anno 2025 is dat 41,9. Rijswijk telt iets meer vrouwen (31.304) dan mannen (29.413). De bevolkingsspiramide laat vooral een relatief groot aandeel 25-44 jarigen zien (28,6% in Rijswijk ten opzichte 25,8% in Nederland) en een iets groter aandeel kinderen onder de 14 jaar (17,2% in Rijswijk en 15% in Nederland) (Rijswijk in Cijfers, 2025).

Niet-Nederlanders

In de gemeente Rijswijk heeft 43,% van de inwoners een migratieachtergrond (Rijswijk in Cijfers, 2025). Het grootste deel heeft een herkomst buiten Europa (32%) en een iets kleiner deel heeft een herkomst in een ander Europees land (11,8%). In 2024 betekende dat in absolute aantallen dat 34.135 inwoners een niet-Nederlandse achtergrond hadden: 6.801 van elders in Europa en 18.706 van buiten Europa (CBS, 2024; Rijswijk in Cijfers, 2025).

In absolute aantallen zijn er veel verschillende wijken waar inwoners met een Europese achtergrond wonen. Wat betreft herkomst buiten Europa springen de wijken Stervoorde (3.330), Muziekbuurt (2.100), Te Werve (1.410) en de Ministerbuurt (1.315) eruit (CBS, 2024).

Uit de interviews komt naar voren dat het, naast de traditionele landen (Indonesië, Marokko, Suriname en Turkije), onder meer gaat om arbeidsmigranten uit Oost-Europa. Daarnaast kent Rijswijk veel expats die bij internationale bedrijven in de regio werken en om vluchtelingen uit bijvoorbeeld Oekraïne, Eritrea en Syrië.

Inwoners met een uitkering

Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is de afgelopen tien jaar licht toegenomen: van 1.340 in januari 2015 naar 1.500 in april 2025. In de tussenliggende periode schommelde het aantal, met uitschieters naar 1.590 (maart, mei 2021). In Rijswijk heeft 5,1% van de huishoudens een bijstandsuitkering, waar het gemiddelde voor Nederland iets lager ligt (4,7%) (Rijswijk in Cijfers, 2025).

Van de 1.500 uitgekeerde bijstandsuitkeringen, worden er 300 uitgekeerd aan alleenstaande ouders. Het aantal uitkeringen per 1.000 huishoudens (WWB/Participatiewet) ligt met 52 iets hoger dan het Nederlands gemiddelde (48). Op de peildatum mei 2025 ontvingen in totaal 2.430 personen een andere uitkering. Het aantal personen met een WW-uitkering bedroeg 430. Verder waren er 380 inwoners van Rijswijk met een WAO-uitkering, 910 met een WIA-uitkering of WGA-regeling en 660 met een WAJONG uitkering (Rijswijk in Cijfers, 2025).

De meest recente cijfers **per buurt** zijn uit 2024, toen het aantal inwoners met een bijstandsuitkering nog iets hoger lag: 1.510. Een groot deel concentreert zich in enkele wijken, te weten Stervoorde (360), Muziekbuurt (250), Ministerbuurt (180), Te Werve (140) en Artiestenbuurt (120) (CBS, 2024). Rijswijk telt verder 2.380 inwoners met een arbeidsongeschiktheidsuitkering, waarvan 380 in Stervoorde, 250 in de Muziekbuurt, 220 in de Ministerbuurt en 190 in Te Werve. Nog eens 450 inwoners ontvingen in 2024 een WW-uitkering. Een jaar daarvoor lag dit aantal op 420. In absolute aantallen springen Te Werve (50) en Stervoorde (40) er licht uit. Tot slot telde Rijswijk in 2024 nog 11.070 met een AOW-uitkering. Een aanzienlijk deel (1.980) woont in Stervoorde, maar ook de buurten Strijp (790), Muziekbuurt (770) en de Kleurenbuurt (700) kennen een aanzienlijk aantal inwoners met een AOW-uitkering (CBS, 2024). Ten opzichte van eerdere jaren zien we geen grote verschillen. Veelal dezelfde buurten springen eruit.

Armoede, besteedbaar inkomen en schulden

Het **gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen** in Rijswijk bedraagt €56.600,- (peildatum 31 december 2024; Rijswijk in Cijfers 2025). Iets meer dan een derde van de bevolking (36%) heeft een laag inkomen, ten opzichte van 40% in Nederland als geheel. In Rijswijk valt 11% onder het laagste deciel, waar dat voor Nederland gemiddeld 10% is.

In Rijswijk leeft gemiddeld 7% van de huishoudens **onder of rond het sociaal minimum** (een inkomen tot 101% van het wettelijk sociaal minimum), daar waar dit voor Nederland gemiddeld 6,5% bedraagt (CBS,

2023; Gemeente Rijswijk, 2024). De cijfers verschillen behoorlijk per buurt. De buurten met de hoogste percentages zijn het Havenkwartier (19,5%), de Muziekbuurt (12,5%), de Ministerbuurt (12,2%) en de Plaspoelpolder (12,1%). Dezelfde buurten springen er ook uit als we kijken naar huishoudens tot 110% van het sociaal minimum en huishoudens tot 120% van het sociaal minimum. In het Havenkwartier heeft 34,6% van de huishoudens een inkomen tot 120% van het minimum, in de Ministerbuurt is dat 23,8% en in Plaspoelpolder 22,3%. Opvallend is dat in deze categorie ook de wijk Overvoorde hoog scoort: 25% (CBS, 2023). Ook op dit punt zien we geen grote verschillen met eerdere jaren en dat het veelal om dezelfde buurten gaat waar relatief veel mensen onder of rond het sociaal minimum leven.

In 2024 leefde een deel van de huishoudens voor **langere tijd** van een **laag inkomen** (tot 130% van het sociaal minimum; Gemeente Rijswijk, 2024; Rijswijk in Cijfers, 2025). Van de huishoudens leefde ten minste 15,6 % een jaar van een laag inkomen. Een groot deel van deze groep heeft zelfs gedurende langere tijd te maken met armoede. Van alle huishoudens in Rijswijk heeft 10,1 % langer dan vier jaar een inkomen tot de lage inkomensgrens en tot het sociaal minimum.

In Rijswijk heeft 13,6% van de huishoudens **schulden** (een negatief vermogen). Dit aandeel is de afgelopen jaren heel licht gedaald. In 2020 bedroeg het nog 14,1%. Van die groep is een klein deel met een schuld tot €5.000,- (4,9%) en een groter deel met een schuld van meer dan €5.000,00 (8,7%). Nog eens 9,1% heeft een positief vermogen tot €1.000,- (Rijswijk in Cijfers, 2025).

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

Armoedefonds (2025), Zet je als gemeente in tegen menstruatiearmoede. Beschikbaar op

<https://www.armoedefonds.nl/mup-gemeenten/>.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS; 2023), Kerncijfers Wijken en Buurten 2023. Beschikbaar op

www.cbs.nl.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS; 2024), Kerncijfers Wijken en Buurten 2024. Beschikbaar op

www.cbs.nl.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS; 2025), Kerncijfers Wijken en Buurten 2025. Beschikbaar op

www.cbs.nl.

Divosa (2024), Wageningen versterkt bestaanszekerheid met Maatschappelijk Meedoen Budget.

Beschikbaar op <https://www.divosa.nl/nieuws/wageningen-versterkt-bestaanszekerheid-met-maatschappelijk-meedoen-budget>, 28 november 2024.

Divosa (2025), Gemeentelijke vroegsignaleringsaanpak onder de loep 2025. Beschikbaar op

<https://www.divosa.nl/publicaties/gemeentelijke-vroegsignaleringsaanpak-onder-de-loep-2025>.

Don Bosco Rijswijk (2024), Jaarbericht 2023. Rijswijk: Don Bosco.

Don Bosco Rijswijk (2025), Jaarbericht 2024. Rijswijk: Don Bosco.

Gemeente Rijswijk (2021), [Kadernota Samen Kans-Rijk Rijswijk 2021 en verder](#). Rijswijk: gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2023), Motie verbreding en verduurzamen uitgiftepunten datum menstruatie artikelen. Rijswijk: Gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2024), [Armoedevrij Rijswijk: De Rijswijkse visie op armoede en schuldenpreventie](#). Rijswijk: gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2025a), Naar een breed toegangsteam! Een voorstel voor de 'stevige generalistische basis'. Rijswijk: Gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2025b) Projectopdracht aanpak verborgen schulden. Rijswijk: Gemeente Rijswijk, 20 februari 2025.

Gemeente Rijswijk (2025c), Verslag Partnerbijeenkomst Financieel Netwerk Rijswijk en gemeente Rijswijk. Rijswijk: Gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2025d), Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026. De uitvoeringsagenda die welzijn en armoedebestrijding bij elkaar brengt. Rijswijk: Gemeente Rijswijk.

Gemeente Rijswijk (2025e), Subsidie Sociaal Kapitaal. Bericht op <https://www.rijswijk.nl/subsidie-sociaal-kapitaal>.

Gemeente Wageningen (2025), Maatschappelijk Meedoen Budget aanvragen. Beschikbaar op <https://www.wageningen.nl/direct-regelen/werk-en-inkomen/inkomen/maatschappelijk-meedoen-budget-aanvragen/>.

Grinsven, S. van & K. van Nuland (2024), Samenspel landelijke en gemeentelijk inkomensbeleid. Een onderzoek naar de armoedeval in de gemeente Rijswijk. Utrecht: Stimulansz.

Krijg de Kleertjes Rijswijk (2025), Krijg de Kleertjes Rijswijk. Beschikbaar op <https://www.krijgdekleertjes.nl/ruilpunt/rijswijk>.

Mooiman, R. (2024), [Rijswijk breidt schuldhulp voor jongeren uit](#). Bericht op www.inrijswijk.com, 1 februari 2024.

Mooiman, R. (2025), [Start pilot met deelscootmobielen bij Hof van Kerstanje in RijswijkBuiten](#). Bericht op www.inrijswijk.com, 6 november 2025.

Rijswijk In Cijfers (2025), Rijswijk In Cijfers. Beschikbaar op <https://rijswijk.incijfers.nl/dashboard>.

Rijswijks Dagblad (2025), 'Tegemoetkoming in meerkosten van zorg vervalt in Rijswijk in 2025'. Beschikbaar op <https://rijswijksdagblad.nl/lokaal/tegemoetkoming-in-meerkosten-van-zorg-vervalt-in-rijswijk-in-2025>, geplaatst op 12 januari 2025.

SchuldHulpMaatje Rijswijk (2024), Jaarverslag 2023. Rijswijk: SchuldHulpMaatje Rijswijk.

SchuldHulpMaatje Rijswijk (2025), Jaarverslag 2024. Rijswijk: SchuldHulpMaatje Rijswijk.

Schra, I. (2025), Ervaringsraad Rijswijk: deelnemers gezocht. Beschikbaar op <https://inrijswijk.com/2025/07/29/ervaringsraad-rijswijk-deelnemers-gezocht/>.

Stichting Babyspullen (2025), Stichting Babyspullen. Beschikbaar op <https://stichtingbabyspullen.nl/over-ons/>.

Stichting KEI (2025), Jaarverslag 2024. Rijswijk: Stichting KEI.

Stichting Rijswijk voor elkander (2020), Beleidsplan 2020. Rijswijk: Stichting Rijswijk voor Elkander, weggeefwinkel Rijswijk.

Stichting Urgente Noden Rijswijk (2025), Jaarverslag 2024. Rijswijk: SUN Rijswijk.

Voedselbank Haaglanden (2023), Jaarverslag 2022. Den Haag: Voedselbank Haaglanden.

Voedselbank Haaglanden (2025), Jaarverslag 2024. Den Haag: Voedselbank Haaglanden.

Weggeefwinkel Rijswijk (2024), Verantwoording 2023 en subsidieaanvraag 2025. Rijswijk: Weggeefwinkel Rijswijk.